

HUMANITIES INSTITUTE

DELİLER BOŞANDI

1957

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Deliler Boşandı
Müfettiş Geliyor
Boğaziçi Hastalığı
Dirlik Düzenlik
Hasan Beyin Kitabı Çıktı!..
Çalınan Tabanca
Maalesef Olmuyor!
Domates Peşinde!
Hepsi Yapıcı idi
Kibar Köpek
Pantolon Düğmesi
Eskiler Alayım
Sinekler Olmasa
Satılmıştır
Yalnızlık
Çeviri Hikayeler Romanlar
Çocuk
Erkeklik Yüzünden
Hepimizin Hikayesi
Panayır Kalecisi
Çok Şükür
Vali Beyin Başyazısı
Yerli Mallar'dan Pazen Aldım
Amerikan Eşya Arttırması
Nasıl Yazıyor muşum?

Hakkında

Deliler Boşandı isimli öykü kitabı 25 kısa öyküden oluşmaktadır. Kitap 1957 yılında yayımlanmıştır. Bireylerin günlük hayatta karşılaştığı trajikomik olaylar, toplumsal yapının aksaklıkları, bireylerin ve kurumların davranışları, insan ilişkileri eleştirilmektedir. Tüm bunları ironik ve çoğu zaman çok abartılı durumlarla anlatılmıştır. Öykülerin temalarının genellikle bürokratik karmaşa, manipülasyon, yozlaşma, algı, yoksulluk ve önyargı olduğu görülmektedir. Bürokrasi temalı hikayeler genellikle bürokrasinin karmaşasını ve verimsizliğini eleştirir. Manipülasyon, yozlaşma, algı gibi temalarda ise insanlar arasındaki iletişim eksiklikleri, çıkarıcılık ve ironik durumlar anlatılmaktadır. Yoksulluk ve benzeri temaların yer aldığı öykülerde ise sanatçıların ve halkın yaşadığı geçim sıkıntıları ve kaygıları yansıtılmıştır.

DELİLER BOŞANDI

Öykü

Deliler tımarhaneden kaçar Arisontopolis şehrinin akıl hastanesinden kaçan deliler ile ilgili haberler gelmeye başlar. Tehlikeli kişiler olduklarını, en kısa zamanda yakalanacakları söylenir. Fakat kaçan delilerle akıllılar ayırt etmek zor olduğu için yakalanmaları da zordur. Delilerle akıllıklar birbirine karışmıştır. Hatta bazı karışıklıklar olmuştur. Zabıta şefi, hastanenin idari müdürü ve belediye başkanı da deli zannedilerek tımarhaneye kapatılmıştır. İnsanlar evlerinden çıkmadan gergin bekleyiş içindedirler. Radyoda sürekli güncel durum paylaşılıyordu.

Akıllılar tımarhaneye kapatılır Bu karmaşa böyle sürüp gider. Dışarıdaki deliler ve içerideki deliler birbirine destek vererek gücü ellerine geçirirler. İçeri de tek bir deli kalmaz. Akıllılar tımarhaneye kapatılır. Askeri birlikler, zabıta ve jandarma kuvvetleri akıllıları deli zannederek içeri doldurmuşlardır. Hep birden boşanan deliler kendileri ile çarpışan bütün akıllıları tımarhaneye kapattıktan sonra

muhafız olarak başlarına deli değil, akıllılardan birilerini koymuşlardır. Tımarhanenin yeni müdürü ve gardiyanları da kapatılan akıllılar arasından seçilmiştir. Böyle olduğu halde gelen akıllılar içeri alınmıyor, içerideki akıllılar da dışarı salınmıyordur. Gazeteciler bu durum hakkında röportaj yapınca kimisi vazife vazifedir demiştir. Kimisi onları dışarı bırakırsa kendisini içeri kapatacaklarından korkmuştur.

Deliler ile mücadelede zorluklar Gazeteler ve radyolar sürekli bu konu ile ilgili haber verir. Deliler yavaş yavaş tüm kurumları ele geçirmeye başlar. Belediye, su, elektrik idaresi gibi şehrin can damarları ele geçirilir. Gazeteler ilkin gizli gizli sonra açık açık delilerin tarafını tutmaya başlar. Kolluk kuvvetleri delilerle doğru düştü savaş yapılamadığını, savaşın ciddiyetini bozdukları için onları üzerinde etkili olmadıklarını söyler. Delilerle savaşabilmek için delilik kursları açmışlardır.

Delilik yaygınlaşır Giderek yönetim, radyo gibi her yer ele geçirilir. Artık ortalıkta tek tük akıllı kalmıştır. Akıllılar korkup, sinip kendini eve kapatmışlar, seslerini çıkarmıyorlardır. Herkes deliliği savunur, över olmuştur. Birbirlerini akıllı diye gammazlayanlar oluyordur. Akıllı oldukları anlaşılmasının diye yolda elleri üzerinde yürüyener, garip hareketler yapanlar, yaşasın delilik diye bağırınlar vardır. Herkes tımarhaneye kapatılmaktan korkuyordur.

Deliler anayasası Arisontopolis'i ele geçiren sekiz yüz seksen deli bir anayasa yapmaya karar verirler. Akıllıların anayasasında nasıl bir düzen varsa tam tersini yapmaya karar verirler. Akıllıların yaptığı işi beğenmediklerinden kaçmışlardır. Şimdi onların yaptıkları her şeyi bozacaklardır. Anayasaları yüz maddeden oluşur. Bütün maddeler aynıdır. Deliler akıllıların yaptıklarının tam tersini yapacaklar ve onların yaptıkları ne varsa bozacaklardır. Deliler anayasası ilan edilir ve içlerinden biri başka yapılmasına karar verilir.

Başkan seçimi Deliler akıllılara gider ve onlara içlerinden birini başka seçeceklerini söyleyip kim olmak ister diye sorarlar. Hepsı rekabete girer. Deliler arasından ise kimse başkan olmak istemiyordur. Akıllılar bu görev için en uygun, en bilgili, en layık kendisi gibi konuşur ve bir diğerini kötüler, aşağılar. Deliler ise arkadaşlarının içinden bu işe daha uygun olan biri vardır diye başkan olmak istemiyordur. Akıllılardan emekli olan, çok tecrübeli olduğunu söyleyip başkan olmak isterken, delilerden emekli olanı yorgun olduğunu, bu yükün ağır geleceğini savunur. Akıllılardan genci enerjisini ön plana atıp memleketin gençlerin omuzlarında yükseleceğini söylerken, delilerden genci başkan olabilecek bilgiyi henüz kazanamadığını söyler. Akıllılar içlerinden biri başkan seçilecekken onu yuhalar, kötüler, hakaret eder ama deliler içlerinden biri işaret edildiğinde onu överler, desteklerler. En sonunda işaret edilen deli seçilir. İşini en iyi şekilde yapacağını, eksik bir şey yaparsa uyarmalarını ister ve görevi kabul eder.

Uygulamalar değişir Deliler tüm kurumlara el atarlar. Her şeyi allak bullak ederler, bozmadıkları bir şey kalmaz. Şarkı söyleyip soyunan kadınları para verip izlemeye gidenlerden, kendilerinde iyi hisler uyandırdığı için bunu yaptıklarını öğrenmişlerdir. Oradaki herkesin, eşlerinin ve kızlarının da çırılçıplak dans etmesini emrederler. Sporu överek, bedene ve ruha iyi geldiğini söyleyerek futbol gibi müsabakaları izleyenleri sahaya alıp hepsine top oynatırlar. Kendisi toplantıya geldi diye alkış tutanlara anlam veremezler. Yürüdü diye mi alkışlanıyor yorumunda bulunur. Hepsine birbirlerini yirmi dört saat alkışlama cezası verilir. Yöneticileri öven bir kitap yazan tımarhanedeki biri eskiden hediye ile ödüllendirildiği için tam tersini yaparak halkın içinde dövülür.

Deliler tımarhaneye geri dönerler Bir süre sonra delilerin, akıllılara ait bozmadıkları hiçbir şey kalmaz. Başkanları artık ödevlerinin bittiğini, artık yapacak bir şeyleri kalmadığını söyler. Tımarhaneye döneceklerdir. Bu bilgi şehre yayılınca halk ağlayarak onları bırakmamalarını ister. Onları akıllıların eline bırakmalarını istemezler. Ama deliler kimseyi dinlemez ve tımarhaneye giderler. Akıllıları bırakırlar. Akıllılar delilerin bozduğu ne kadar iş varsa hepsini yeni baştan düzenlemeye başlarlar. Bu o kadar kolay olmaz. Birkaç akıllı iş kaldıysa da bunlar deliler zamanından kalmazdır.

Temalar

Toplumsal algı ve Çıkarıcılık Öykü insan doğasına ve toplumsal düzene eleştiri sunmaktadır. İnsanlar çıkarları için hemen taraf değiştirmektedir. Güç dengeleri değişince toplumun algısı da hızla değişmektedir. Toplumsal yapının kırılganlığı ve insan doğasının çıkarıcı tavrı, uyum süreci ortaya çıkmaktadır.

Sistem eleştirisi/Düzen ve Güç Akıllılar bilgi ve deneyimlerine rağmen toplumu kötü yöneterek, bencil ve çıkarıcı davranışlar göstermektedirler. Deliler her şeyi tam tersine çevirerek daha adil ve akılcı çözümler bulmaktadırlar. Okuyucuya kabul edilen normların sorgulanması gerektiği mesajı

verilmektedir. Toplumda var olan iktidar yapıları ve yöneticilerin kararları kendi çıkarları ve sistemin devamlılığı için yapıldığından toplumun yararına durumlar oluşmamaktadır.

MÜFETTİŞ GELİYOR

Kişiler

Saffet Kuruma yeni atanan idealist bir müdürdür.

Anlatıcı Kurumda uzun yıllardır çalışan bir memurdur. Düzeninin bozulmasından şikâyetçidir.

Öykü

Çalışmayan memurlar Adam devlet memurudur. Fakat öyle bir ilçede memurdur ki sanki üst makamlar onları tamamen unutmıştır. Bu durumun, önceleri o kurumda müdürlük yapmış birinden kaynaklandığını düşünüyordu. Üst makamlar bilgi istedikçe, sorular sorup emirler verdikçe cevapsız bırakmış, en sonunda vazgeçmişlerdi diye tahmin ediyordu. Maaşlarını her ay aksatmadan alıyorlardı. İş yerine yaptıkları tek iş bordro imzalamaktır. O iş de olmasa bedavadan para alıyorlar gibi olacaktı. Hepsi öğlene doğru geliyor, erkenden çıkıyorlardı. Çünkü yapılacak hiç iş yoktur. Odacısı, çaycısı, memuru, müdürü arasında ayrı gayrı yoktur.

Yeni müdür Bir gün müdürleri emekli olur, yerine yeni müdür atanır. Adam şaşırır. Çünkü onlar emekli oldukça yerlerine kimse atanmaz, en son emekli olan kişi ile birlikte o kurum kapanır zannediyordu. Yeni gelen müdür olanlara çok şaşırır. İlk geldiği gün kapıda kalır, odacı bile saat onda gelir. Kurumda herkesi azarlar. Kurumu düzene sokmak için odacılara ve memurlara emirler verir. Temizlik yapılması için görevlendirme yapar. Giriş çıkışları düzene sokmak için imza defteri oluşturur. İş çizelgesi ve evrak kayıt defteri çalışmalarını ister ama kimse onu ciddiye almaz. Verdiği hiçbir görev yapılmaz, eski düzen devam eder. Müdüre boşuna uğraştığını, yapılacak bir iş olmadığını, süt makamların onları unuttuğunu söylerler. Adam onları sicillerine yazmakla, şikâyet etmekle tehdit eder ama umursamazlar. Bu hareketlere devam ederse aralarında imza toplayıp onu şikâyet edeceklerini söylerler.

Gelen sarı zarf Müdür artık vazgeçmiştir. Onlarla muhatap olmuyordu. Her gün dokuz da gelip beşte çıkıyor ama odasından çıkmıyor, kimse ile konuşmuyordu. Bir gün kuruma sarı bir zarf gelir. Çekini açamazlar, müdüre götürürler. Müdür müfettiş geleceğini söyler. Üst makamlardan bildirilmiştir. Herkes telaşlanır ama müdür çok rahattır. Onun bu rahatlığına anlam veremezler. Müdür müfettişe hazırlık için onlara destek vermiyor, bir şey olmaz diye geçiştiriyordu.

Müfettiş için hazırlıklar yapılır Çalışanlar müdür organize olmayınca kendileri bir şeyler yapmaya başlarlar. Çünkü müfettiş gelip onları başka yerlere sürebilir ya da emekliye ayırabilir korkusu yaşarlar. Odacılar, görevliler yetişemediği için hep birlikte kurumu temizlerler. Duvarları boyarlar, çöpleri atarlar. Bu iş çok uzun sürer. Çünkü çok uzun zamandır temizlik yapılmıyordu. Kurum pırıl pırıl olur. Herkesin kendine iş bulması kararlaştırılır. Aylık raporlar hazırlanır, çizelgeler oluşturulmaya başlanır. Dosyalar oluşturulur. Müdüre her gün bir sürü dosya imzalatılır. Şubelere ayrılırlar. Üst makama yazı gönderdikçe, üst makamdan emirler gelmeye başlar. Bir süre sonra onları unutan vatandaş da resmi işlemler için gelmeye başlar. Artık işlere yetişemez olurlar. İş olmayan günler bile müfettişe hazırlık için ve işlere yetişmek için mesai yaparlar.

Müdürün itirafı Müfettiş ile ilgili komşu ilçelerden duyumlar geliyordu. Duydukları haberlerle daha çok telaşlanırlar. Müfettişin geleceği gün belli olur. Müdüre gidip müfettiş için ziyafet hazırlığı olup olmadığını sorarlar. Ödenek olmadığından yapamayacağını söyler. Aralarında para toplarlar. Fakat müfettiş o gün gelmez. Ertesi günde gelmeyince kendileri hazırladıkları ziyafete giderler. Müfettişin neden gelmediğini konuşurlarken müdür onları kandırdığını söyler. Başka türlü iş yapmayacakları için onları bu şekilde yola getirmiştir.

Eski düzene dönülemez Eski düzenlerine dönmeye çalışırlar ama olmaz. Üst makamlar artık onları hatırlamıştır. Vatandaşların da ayağını kesemezler. Biraz çıkıştılar mı vergilerle onların maaşlarının kendilerinin ödediğini söylüyorlardır. Birim işlere yetişemediği için on memur daha atanmıştır. Eski müdürleri gibi bir müdürleri olsun da üst makamlar onları yine unutsun diye dua ediyorlardır.

Temalar

Yozlaşma/Bürokrasi Öyküde sistemsel bozuklukların, toplumsa düzenin ve yönetim anlayışının eleştirisi yapılmaktadır. Üst makamları ve işlevini korumayan bürokratik yapı, memur olarak çalışanların tembelliğe alışı, sorumluluktan kaçmalarına sebep olmaktadır. Çalışanlar sadece maaşlarını düzenli almanın peşine düşmektedirler. İş ahlakı kaybedilmiştir. Toplumdaki ve bürokratik yapıdaki yozlaşma eleştirilirken bu durumun farklı çözüm yolları ile düzeltilebileceği mesajı verilmektedir.

BOĞAZIÇI HASTALIĞI

Öykü

Adam balık konusundan sıkılır Adam Sait Faik'in kitabını okuyordur. Martısız, balıksız, denizsin, yosunsuz kitabı olmadığını söyler. Onu bırakır başka bir yazarın şiir kitabını alır. Şiirde balıklarla ilgili dizeler de vardır. Bu kez onu bırakıp eline gazete alır. Gazete de ise balıkçıların ilanları ile karşılaşır. Tam o sırada mutfaktan yemek için kalkan yapacağını, tam mevsimi olduğunu söyleyen ses gelir. Adam daha fazla dayanamaz ve evden dışarı çıkar.

Balık konuşan insanlar Fakat olaylar devam eder. Köprüye gelir, köprünün iki yanı balıkçılarla doludur. İskeleye iner, insanlar ellerinde olta balık tutmaya çalışıyorlardır. Vapura biner ve güverteye çıkar. Yanında oturan adam dünyanın en lezzetli, balıklarının boğazdan çıktığını söyler. Adam vapurda sürekli yer değiştirir. Her gittiği yerde balıktan bahseden insanlar ya onunla sohbet etmeye çalışır ya kendi aralarında balık ile ilgili bir konu konuşur. Adam siyaset konuşan birilerinin yanına gittiğinde ise bu kez de balık baştan kokar, balık kavağa çıkınca inşallah demokrasi gelir gibi cümleler duyar. Başka bir yerde adamın biri ansiklopedi yazacak kadar kalkan balığı ile ilgili bilgi paylaşımı yapar.

Albay ile sohbet Artık vapurda kaçacak yer kalmamıştır. O yüzden en son gittiği yerde yine balıkla ilgili bir şeyler konuşan iki adamı dinlemeye mecbur kalır. Sohbetin bir kısmında adama balıkçı olup olmadığını sorar, emekli albay olduğunu öğrenir. Başka konu yok mu diye sorduğunda ise Albay onu tersler. Balıksız lafın tadı olur mu diye cevap verir. Adam balıkla ilgili bir hikâye anlatır. Selaaddin-i Eyyubi sarayına iki derviş davet eder. Onları yağla, balla ağırlar. Sonra iki cariye ile onları yoldan çıkarmaya çalışır. Amacı budur. Ama dervişler başlarını çevirip bakmazlar bile. Sonra önlerine birer hamsi koyar. Hamsiyi yedikten sonra dervişler cariyelere saldırırlar. Adam hikâyenin sonunda müsaade ister ve Bebek'te iner.

Adam hikayenin etkisinde kalır Bir restorana girer. Garson deniz ürünleri ile ilgili menüyü listeler. Adam önce balıksız bir şey yok mu der ama sonra Albay'ın anlattığı hikaye aklına gelir. Adam hepsinden biraz ister. Eve gider gitmez de balık yağı içer. Ondan sonra olanları sormayın diyerek öyküyü bitirir.

Temalar

Toplumsal baskı ve Kabullenme Adam balık ile ilgili sürekli karşısına çıkan konularda çok sıkılır ve sıkışmış hisseder. Kaçmaya çalıştıkça bu konunun içinde kalmaktadır. Balık ile ilgili her şeyi reddetmeye çalışır fakat sonunda karşı koyamayarak bu duruma teslim olmaktadır. Bu duruma daha genel bir açıdan bakılacak olunursa bireyin, çevresinden ve toplumdan kendini soyutlamasının zor olduğu söylenebilir. Birey bu baskıdan ve maruziyetten etkilenmektedir.

DİRLİK SÜZENLİK

Öykü

Ödemeler huzur kaçıtır Adam ve eşi sevişerek, anlaşarak, aşkla evlenmişlerdir. Geçimsizlik için ortada hiçbir şey yoktur. Ama ilk kırıncılıkları havagazı tahsildarı yüzünden olmuştur. Devamı da hep farklı farklı faturaları tahsil etmeye gelenlerle, ödenmesi gereken vergilerle sürüp gitmiştir. İlk havagazı tahsildarı gelir. Borçlarını ödemedikleri için havagazını kesecektir. Adam ve eşi ödediklerini iddia eder. En sonunda kanıtlamak için ödedikleri makbuzu getireceklerdir. Fakat kadın önce geçen hafta gittikleri sinema biletini, sonra elektrik makbuzunu, en sonunda da bindiği otobüsün biletini getirmiştir. Kadın çok utanmıştır. Sürekli makbuz diye başka bir şey getiriyordur. O sırada çöp parası için birisi gelir ve dikkatler dağılır.

Faturalar, makbuzlar düzenlenir Elektrik faturasını ödeyip görevliyi gönderirler. Çöp vergisi için gelen görevliye ise eve yeni taşındıklarını kanıtlamak için kira kontratını bulacaklardır. Bunu da bulamayınca süre isterler. Adam bu durumdan sonra eşine faturaları, makbuzları düzenlemesini ve takip etmesini rica eder. Fakat durum bu karışıklıklar ile devam eder. Ev sahibi gelir. Kirayı öderler ve kirayı ödediklerine dair kontrattaki gerekli kısma imza atılacaktır. Yanlış belge getirilir, kontrat bulunamaz. Sonra terkos tahsildarı gelir. Ona da yanlış belgeler verilir, karışıklık olur. Karısıyla beraber her şeyi düzenlemeye karar verirler. Evde ne kadar makbuz, bilet, belge vs. varsa ortaya dökerler. Gereksizleri çöpe atarlar, diğerlerini düzenlerler.

Adam durumu düzeltemez Ertesi gün bakaya gittiklerinde hesap cüzdanı yerine evlilik cüzdanı götürmüşlerdir. Adam dayanamaz. Eşine bu işin altından kalkamayacağını söyler ve bunları üstlenmeye karar verir. Eşi de hemen kabul eder. Ertesi gün tenvirat tahsildarı, radyo vergisi, bekçi tahsildarı ödemeleri için görevliler gelir. Fakat adam da hep yanlış belgeler vererek işleri tamamlamaya çalışır. En sonunda bu işleri kadının yapması gerektiğini söyler. Dosyaları düzenlediğini belirtir. Hepsini ayrı ayrı bölmelerde düzenlemiştir.

Kadın eve terk eder Bu sırada adamın yıllık izni bitmiş işine gitmeye başlamıştır. Eve gelince masanın üstünde karısından bir mektup bulur. Karısı onu çok sevdiğini, başka şartlarda ondan asla ayrılmayacağını ama makbuzlar, senetler içinde ne yapacağını şaşırdığını yazmıştır. Bu belgeleri dosyalara yerleştirmekten, eskileri ve yenileri ayırmaktan ne ev işi, ne yemek yapabiliyor, yüzünü bile yıkayamıyordur. Kocasına gereğince bakamadığını da belirtir. İntiharı bile düşünmüş ama kocasını daha fazla üzmemiştir. Makbuzlar arasında çıldırmaktansa mutlu evlerini terk etmek zorunda kaldığını yazmıştır.

Adamın tavsiyesi Adam yeni evleneceklerle tavsiye verir. Aşçı, temizlikçi, uşak, kapıcı almayı düşünmeden önce bir muhasebeci tutmayı düşünmenin doğru olacağını söyler. Yoksa evliliğin dirliği kalmayacaktır.

Temalar

Bürokratik karmaşa Ödenmesi gereken faturalar, vergiler ve bulunması gereken makbuzlar çiftin evliliğinden problemler yaratmaktadır. Takip edilmesi gereken çok fazla bürokratik unsur vardır ve yük olarak görülmektedir. Bazen önemsiz ve küçük gibi görünen bürokratik süreçler bireylerin hayatını zorlaştırabilmekte ve ilişkilerini bozabilmektedir.

HASAN BEY'İN KİTABI ÇIKTI!..

Kişiler

Hasan Yazman Kitabı basılmıştır. Dergilerde ve gazetelerde fıkraları çıkmaktadır. Ekonomik durumunun pek iyi olmadığı anlaşılmaktadır.

Öykü

Hasan Bey para bulmaya çalışır Hasan Bey'in paraya ihtiyacı vardır. Fıkra yazdığı yere gider, çok avans aldığı için vermezler. Gazeteye gider, ödeme günü olmadığını söylerler. Kitabı yeni basılmıştır. Yayınevine gider ama oradan da ödeme alamaz. Tüm umutları tükenmiş şekilde giderken tanımadığı biri onu durdurur. Bir dergi çıkaracaklarını, onun da yazılarına yer vermek istediklerini söyler. Hasan Bey çok sevinir. Elindeki çantadan bir sürü kağıt çıkarır. Macera, aşk gibi farklı konularda öykü seçenekleri sunar. Şiirlerinden bahseder. Edebiyat dergisi ise eleştiri yazısı, fikir dergisi ise inceleme yazısı da olduğunu söyler. Adam şaşırır. Macera hikayesinden bahsederken heyecanlanır. On liraya macera hikayesini alır. Hasan Bey çok sevinir.

Hasan Bey'in yeni kitabı Vapura doğru giderken Kadıköy iskelesinin orada bir sürü satıcı vardır. Hepsini birden "Hasan Yazman'ın kitabı çıktı" diye bağırıyordu. Ama alan kimse yoktur. Hasan Bey çaktırmadan insanları izler. Birinin kitabı alıp almayacağını merak eder. Kimse almasa bile adının böyle yüzüne yüzüne bağırılması, bu şekilde ismini duymak çok hoşuna gidiyordu. Gülümsemesine engel olamıyordu. Tanıdık biri görecekti diye de çok korkuyordu.

Hasan Bey kitabını satın alır En sonunda dayanamaz. Satıcılardan birine yaklaşıp, kitap ister. Adam kaç tane diye sorar. Bir tane diye cevap verir. Kaç tane diye sormasını garipsen. İki liraya bir tane kitabı alınca satıcı ismini daha yüksek sesle bağırmaya başlar. Hasan Bey kitabını alan birilerini görmedikçe

farklı farklı ve birbirine uzak satıcılardan birer kitap daha alır. En son kitabı vapurdaki bir satıcıdan almıştır. Kendisine iki lirası kalmıştır. Her aldığı kişi kaç tane diye soruyordu. Birine yakalanacağım diye de çok korkuyordu.

Satıcıların konuşması Vapur kalkmak üzeredir. Son parası ile bir kitap daha alıp bir satıcıyı daha sevindirmek ister. Tam o sırada iki satıcı karşılaşır. Hasan Bey saklanarak onları izler. O sırada konuşmalarına şahit olur. Birisi sattın mı diye sorunca, diğeri hayatında böyle cimri yazar görmediğini söyler. O kadar bağırıldığını, bir kitap aldığını söyleyerek veryansın eder. Rıza isimli yazarı örnek gösterir. Kendi kitabı çıkınca onar tane alıyordu. İskele çekilirken vapurdan atlarlar. Hasan Bey köprüdeki bütün satıcıların yazarları tanımlarına şaşırır. O günden sonra kitabı çıktı mı oraya bir ay uğramamaktadır. Çünkü kendi kitabını onar onar alacak parası yoktur.

Temalar

Saygınlık/Ekonomik zorluklar Öyküdeki yazar geçim mücadelesi içindedir. Toplumda saygın durumda olmak, kitaplarının satıldığını görmek istiyordu. Yazarlık mesleğinin zorlukları ve toplumun yazara bakış açısı anlatılmaktadır. Satıcılar aracılığı ile toplumun yazarlara bakış açısı mizah ile ele alınmakta ve eleştirilmektedir. İnsanlar başarılı olmak ve değer görmek konusunda dışarıdan onay almak istemektedir. Birey, başkalarının düşünceleri konusunda iç çatışmalar yaşamaktadır.

ÇALINAN TABANCA

Öykü

Gazetedeki haber Gazetedeki haberde bir polis memurunun Ramazan pidesi almak için kalabalık fırına girdiği, çıktığında üzerinde bir hafiflik hissettiği yazılmıştır. Polis fark etmiştir ki silahı çalınmıştır. Kılıfı boştur. Adam ülkedeki hırsızların profesyoneliğinden bahseder. Daha önce yaşanan başka bir polis haberini anlatır.

Şüpheli kovalayan polis vakası Eski yıllarda yaşanan hırsızlık olayında polisin silahı usta hırsız tarafından çalınmıştır. Fakat kılıfın içini boş bırakmamıştır. Hırsız kılıfın içini çakıl taşları ile doldurmuştur. Hem de tam silahın ağırlığı kadar olduğundan polis soyulduğunu hiç fark etmemiştir. Polis bunun farkında olmadığından yolda şüpheli yürüyen birini görmüştür. Kasıklarını tuta tuta yürüyordu. Yürümesi acayip olduğu için adama dur ihtarını vermiştir. Adam durmadan hızlı hızlı ilerliyordu. Polis koştukça peşine kalabalık da takılmaya başlamıştır. Polis silahının çalındığını fark edince silahım çalındı diye de bağırması ama yerine bulduğu taşları adama fırlatmaya başlamıştır. Hırsız en azından kum değil taş koydu diye dua etmiştir. Adam en sonunda kendini tuvalete atınca onu kovalayan kalabalık adamın tuvaletten rahatlatma sesinin geldiğini duymuştur. Onları kandırmak için mi böyle yaptı yoksa gerçek miydi hala emin olamıyordu.

Galeyana gelen kalabalık Adam kendi ülkesinde kovalanan birini gördüklerinde hemen peşlerine takıldıklarını söyler. Milletlerine özgü bir durumdur. Kimileri bunu toplumsal, kimileri tarihsel, kimileri psikolojik açıdan açıklıyordu. Kendi başına da bir olay gelmiştir. Birileri arkasından koştururken üstüne alınmamış, vapuru kaçırmamak için koşmaya devam etmiştir. Ama arkasındaki kalabalık, soyguncu, tacizci, arabasıyla vurup kaçtı gibi söylemlerle koşmaya devam ediyordu. Adam bir noktada kendisini kovaladıklarını anlamış ve hareket eden bir vapura atlayıp paçasını zor kurtarmıştır. Pide almak için gittiği fırında silahını çaldıran polis karakola şikayete gitmiştir. Adam polisin şanslı olduğunu, hırsızın silah yerine polisi kaçırsa daha büyük problem olacağını söyler.

Temalar

Manipülasyon/Ön yargı Bir hırsızlık vakası etrafında şekillenen ve mizahi bir dille anlatılan öyküde, polisin ve halkın kaotik tepkileri görülmektedir. Toplumun yapısı sebebiyle, bireyler ve polisler yanlış anlaşılmalara hızla bir oyunun peşinden sürüklenmektedir. Ön yargı hakimdir ve halk kolay manipüle olabilmektedir. Bu durum eğlenceli bir hikâye ile sunulurken aynı zamanda ironi yapılmakta, eleştirilmektedir.

MAALESEF OLMUYOR

Kişiler

Matmazel Elefra Altmış yaşlarındadır. Yazarın tanıdığıdır.

Yazar Kırk yaşındadır. Haftada elli lira kazanmaktadır.

Öykü

Yazarı evlilik önerisi Adamı çevresi onu evlendirmek ister. Reddetse de aslında gönüllüdür. Birkaç öneriyi reddeder. Matmazel Elefra ona birden bahseder. Annesi Alman, babası Türk'tür. Apartmanları vardır. Kültürlü bir kızdır. Aristokrat bir ailededir ve uzun boylu bir kızdır. Yazar şaşırır. Sonunda şansın yüzüne güldüğünü düşünür. Yaşından, boyunun kısalığından ve maaşından bahsedip bahsetmediğini sorar. Kadın, kızın hepsini kabul ettiğini söyler.

Görüşme için hazırlıklar Arkadaşının baskısı ile adam görüşmeyi kabul eder. Görüşme günü başına aksilikler gelir. Gömleği kurumamıştır. Pantolonunu ütülerken yakmıştır. Ekonomik durumundan çok fazla yedek kıyafeti de yoktur. Kıyafetleri kirlidir. Görüşmeye de geç kaldığından hızlıca gömleğini ıslak ıslak giyer. Tıraş olurken yüzünü de hep kanatmıştır.

Yazarın hayal kırıklığı Gittiğinde kızı görünce çok şaşırır. Bu kadarını da beklemiyordur. Kız çok çirkindir. Yazar, kızı dünyanın sekizinci garibesi olarak tanımlar. Matmazel, kızın yanında yazara kızı nasıl bulduğunu sorar. Adam ağızından çıkacak yanlış bir kelime ile kızla kendini nikah masasında bulur korkusu ile geçiştirir. Kızın annesi Alman değildir. Bir evleri vardır. o da ipoteklidir ve sekiz kardeş ortak yaptırmışlardır. Kültürlü olduğu da doğru değildir.

Yazar reddedilir Adam kıza çok üzülür. Bir enayilik daha yaparak kız ile evlenmeye kendi kendini ikna etmeye çalışır. Kızın sevebilecek bir tarafını bulmaya çalışır. Sesi çok kötüdür. Yüzü çıbanlarla, sivilcelerle doludur. Suratında öpülebilecek bir nokta bulamaz. Yazar olduğu için hayal gücünden yararlanmaya karar verir. İki saat hep havadan sudan konuşurlar. Giderken bir bacağının daha kısa olduğundan total olduğunu da görür. Onlar gittikten sonra arkadaşı ile konuşur. Kızla evleneceğini söyler. Arkadaşı onun çıldırdığını düşünür. Akşam matmazele de bu kararını söyler. Ama maalesef kız onu beğenmemiştir.

Temalar

Önyargılar/Toplumsal beklenti Yazar, evlenme konusunda toplumsal bir baskı hissetmektedir. Toplumun beklentileri ile kendi hayalleri arasında kalmaktadır. Evlenmesi için anlatılanlardan ve beklentilerinden farklı çıkan kadını küçümsemekte ve acıyarak onunla evlenmeye karar vermektedir. Ama kadın onu beğenmemiştir. Ön yargılar ve hayal dünyası ile gerçeklerin ne kadar farklı olabileceği görülmektedir.

DOMATES PEŞİNDE

Kişiler

Şarlok Holmes Meşhur polis taharrisidir.

Dr. Watson Şarlok Holmes'in muavinidir.

Öykü

Domates problemi O yıl domates pazardan çekilince valilik gazete yoluyla halka bildiride bulunur. Domates saklayanlar emniyete bildirilecektir. Bildirmeyenler yurttaşlık görevlerini yapmıyor sayılacaktır.

Şarlok ve Dr. Watson'un ofisi Şarlok Holmes ve muavini Dr. Watson artık Türkiye'dedir ve uyum sağlamışlardır. Ofisin telefonu çalınca Dr. Watson açmak istemez. Zaten başka birilerini arıyorlardı diye düşünür ama Holmes'un uyarısı ile açmak zorunda kalır. Gerçekten de yanlış numaradır. Başka biri aranıyordu.

Şarlok Holmes'in değişimi O sırada içeri biri gelir. Bir telgraf getirmiştir. Adana Emniyet Müdürlüğü'nden ihbar alınmıştır. İki yüz elli gram domatesi bir kadın mahrem yerlerine saklayarak sınırdan geçirmiştir. Dr.Watson panikler ama Şarlok sakin olmasını söyler. Birbirlerine sürekli resmi yazı göndererek bu süreci yöneteceklerini söyler. İki taratan birinin canı sıkılana dek böyle yapılacaktır. Böylece evraklar çoğalacaktır. Evraklar çoğaldıkça daktilocu, oda memuru, arşiv memuru, muhasebeci ve kâtip alınacak, derken şubelere ve kısımlara ayrılacaklar, müstakil bütçeleri olduktan sonra

Domates Araştırma Genel Müdürlüğü kurulacaktır. Watson şaşırır. Amerika'dayken onun böyle olmadığını söyler. Şarlok gittiği ülkeye uyum sağlaması ile kendini över. O sırada resmi yazıya karşılık verirler. Domateslerin yeşil mi, tamamen kızarmış mı olduğunu bildirmediklerini belirtirler.

Telefondaki görüşmeler karışır Bir telefon daha gelir. Kadın karakol sanarak aramıştır. Birinin küfe arkasında domates sakladığını söyler. Watson yardım etmek için bazı bilgiler alır ama hepsi gereksiz bilgilerdir. Telefonu kapattığında adresi almadığını fark eder. Numarayı da bilmiyordur. Hep sesler karıştığından öylesine bir numaraya aramaya karar verir. Karışan seslerden tekrar kadına denk gelebileceğini düşünür. O sırada domatesleri mahrem yerine saklayıp, sınırı aşan kadına denk gelir. Kadın kendisi olduğunu itiraf eder ama Watson kadını değil domatesleri aradıklarını söyler. İki ortak hava kararınca çok yorulduklarını söyleyip ofisi kapatırlar. Şarlok ise eve gitmeyeceğini, o gün horhor karakolunda nöbette olduğunu söyler.

Temalar

Bürokrasi Ülkedeki bürokratik işleyiş ve toplumsal yapı eleştirilmektedir. Öykünün iki yabancı karakteri, Türkiye'ye geldiğinde uyum sağlayarak farklı davranışlar göstermeye başlamıştır. Bürokrasinin işleyişi yavaşlatan, sonuca ulaşmayı engelleyen yapısına ayak uydurmuşlardır. Toplumdaki bürokratik süreçler verimsizdir ve absürt biçimde ilerlemektedir.

HEPSİ YAPICI İDİ

Öykü

Okula gelen yeni müdür Anlatıcı bir meslek yüksekokulunda yatılı öğrencidir. Yeni müdürleri okula geleli ancak iki veya üç ay olmuştur. İlk işi kendinden önceki müdürün okulda neler yapıp yapmadığını öğrenmek olmuştur. Eski müdür okul binasının bodrum tabanını kazdırıp derinleştirmiş, tamir ettirip boyatmış ve orayı yemek salonu yaptırmıştır. Üst katta boşalan yemek salonu dershaneyle çevrilmiştir. Böylece okul genişlemiştir. Dershanenin duvarlarını sarı, koğuşun duvarlarını da pembeye boyatmıştır. Dershanedeki sıralar iki kişiliktir. Onları tek kişilik yapmıştır.

Müdür başka yere atanır Yeni müdür, eski müdürün neler yaptığını öğrenince onu geçmeye çalışır. Eski müdürü çok yapıcı diyorlardır. Kendisinin daha yapıcı olduğunu göstermek ister. Bodrumda yemek yenmez diye o kısmı tekrar doldurtur. Yemekhaneyi dershaneyle yerine taşır. Tek kişilik masaları kaldırır, iki kişilik masalar yapar. Duvarların rengini değiştirir. Herkes yeni müdürü beğenir. Ne yapıcı adam diye yorumlar yapılır. Yeni müdür eski müdürün aklına gelmeyen bir şey yaptırmak ister. Bahçeye havuz yaptırmaya karar verir. Bahçeye kum, çakıl, çimento, tuğla taşınır ama işler bitmeden müdür yüksek yeni bir işe atanır. Havuz yarım kalır.

Müdürlerin yapıcılık için faaliyetleri Yeni gelen müdür de daha yapıcı olmak istediğinden badanaların rengini değiştirir. Bodrumu yeniden yemekhane yapıp, yemekhaneyi sinema yapmıştır. İki kişilik sıralara yerine masa koymuştur. Bahçedeki havuzu doldurtup dans pisti yaptırmaya girişmiştir. Ama pist tamamlanmadan daha yüksek bir göreve atanarak gitmiştir. Pist yapımı yarım kalır. Bu şekilde sürekli müdürler değişir. Her gelen yaptığı işlerle daha yapıcı olarak değerlendirilir. Badanaların rengi değişir, masalar değişir, yemekhanenin yeri değişir. Bahçedeki yer jimnastik alanı, futbol sahası, patinaj alanı, fiskeyeli havuzu olana park yapılmaya çalışılır. Hepsi de yarım kalır ve tamamlanamaz.

Eski öğrenci okula müdür olur Anlatıcı ve arkadaşları okuldan mezun olur. Aradan yıllar geçer. O öğrencilerden birisi okula müdür olarak atanır. Fasulye günü düzenlenir ve eski öğrenciler gelir. Ama yemekhaneyi bulmak zor olur. Çünkü yemekhane hepsinin döneminde sürekli değişmiştir. Anlatıcının arkadaşı da benzer değişiklikler yaparak yapıcı olduğunu göstermeye çalışmıştır. Konuşma yapar. Herkes tarafından alkışlanır. Sonra hep birlikte şeref salonunu gezerler. Eski müdürlerin büyük boy resimleri asılmış ve yaptıkları işler resmin altına yazılmıştır. Yarım kalan havuz, park, jimnastik alanı gibi tüm alanlar tamamlanmış icraat olarak yazılmıştır.

Düzen değişmez Arkadaşı, anlatıcıya kendisinin de adından söz ettirecek bir şey yapmak istediğini söyler. Öneri ister. O da önceki müdürlerin büstlerini bahçeye dikip vefakarlık ve ibret dersi olacağını söyler. Arkadaşı önerisini ciddiye alıp büstleri ısmarlayacaktır ama tam o sırada yeni ve yüksek bir mevkiye ataması yapılmıştır. Yeni gelenin alana mescit yaptırmaya giriştiğini duymuştur.

Temalar

Bürokrasi/Yüzeysellik Yapıcı, yenilikçi diye görülen çalışmalar bürokrasideki süreklilik eksikliğinden, görünürde yapıcı olma arzusundan dolayı kalıcı sonuç üretememektedir. Gerçek bir ilerleme söz konusu değildir. Daha iyisini yapma iddiası ile yapılan çalışmaların yüzeysel olduğu, gösteriş için yapıldığı söylenebilir. Yapılan her çalışma ve alınan her karar sembolik olarak kalmaktadır. Toplumsal yapılar, bürokrasi ve yönetim verimsizdir. Kaynak israfı yaşanmaktadır. Toplum yararı göz ardı edilmektedir. Tüm bunların sebebi ön plana çıkma, prestij sahibi olma isteği ve bürokrasideki problemlerdir.

KİBAR KÖPEK

Öykü

Acemi hırsız Adamın hırsızlık yaptığı üçüncü gündür. İkinde eve girip sadece karnını doyurmuştur. Ertesi gün gazeteler eve girip hiçbir şey çalmadan sadece yemek yiyen hırsız diye haber yapmıştır. İkinci hırsızlığında evde birine yakalanmıştır. Onu gören adam, kadının kocası sandığından bir şey dememiş ama kadın görünce her şey anlaşılmış, zor kurtulmuştur. Bir kere ihtiyacı olduğu kadar bir soygun yapıp sonra o para ile kendine iş kurmayı, ileride de hırsızlık yaptığı kişiye çaldığı kadarını geri vermeyi hayal ediyordu. Arkadaşı ise ilk hırsızlık yapan herkesin böyle başladığını söylemiştir.

Evdeki kadın ve erkek Eve girer, karanlıkta bir kibrit çakar, etrafa bakar. Sonra ilerler ve içeride uyanık halde birileri olduğunu anlar. Hemen sürünerek yatağın altına girer. Bir kadın ve bir erkek konuşuyordur. Konuşmalardan kadının başka biri ile evli olduğu anlaşılmaktadır. Kadın yasadışı maddeyi anlaşılmadan yurt dışına kocası ile çıkardığı, iyi para kazandığı anlaşılan cümleler kuruyordu. Erkeğe yine halledeceğini söyler. Öpüşürler. Sonra uyku sesleri gelir.

Hırsız köpeğe yakalanır Adam hala karyolanın altındadır. Eline yumuşak bir şey gelir. Kürk bulduğunu düşünür ve onu çalıp gitmek ister. Ama onun köpek olduğu anlaşılır. Köpek hırlamaya başlar. Kadın hemen köpeğin sesine uyanır ve sessiz olmasını söyler. Köpek susar. Erkek kadına onu erken uyandırmasını söyler. Sahte fatura işi vardır. Kadın yakalanmasından korktuğunu söyler ama erkek dikkatli olduğunu belirtir. Öpüşürler ve sonra uyku sesleri gelir. Hırsız dikkatlice karyoladan çıkıp kaçmaya niyetlenir ama köpek gözlerini açar ve hırlar. Kadın bir süre sonra tekrar ismi Coli olan köpeğin adını söyleyerek susmasını söyler. Köpek yine susar.

Kadının kocası hakkında Kadın kocasından bahsetmeye başlar. Aslında kocasını zehirlese işleri çok kolay olacaktı. Kocası çok zengindir. O da yaşlı bir kadını kandırarak zengin olmuştur. Kadını evlenme vaadi ile kandırması, nikâh memuru diye tapuya götürmüştür. Kadın evleniyorum sanarak apartmanı adamın üstüne geçirmiştir. Sonra da adam kadını kovmuştur. Parasını büyüterek bu kadar zengin olmuştur. Kocasını zehirleme düşüncesinde erkek destek olur. İntihar süsü verebileceklerini söyler. Sonra öpüşürler ve tekrar uyku sesleri gelir.

Coli'nin hırlaması Hırsız yine kalkmaya yeltenir. Köpek yine hırlar. Kadın yine susmasını söyler ve köpek susar. Kadın ve erkek söylenir. O gece köpeğe ne olduğunu anlayamazlar. Erkek kendisine hırladığını sanır. Kadın ise onu tanıdığını, Coli'nin hiç havlamadığını, kibar köpek olduğunu söyler. En fazla kapıcı, suçu gibi ayaktakımını görünce hırlıyordur. Hırsız, çapulsuzu iyi tanıdığını söyler. Öpüşürler ve tekrar uyku sesi gelir.

Hırsız kaçamaz Adam bu kez ne kadar dikkat etse de köpek yine uyanır, hırlar. Aynı süreçler yaşanır. Erkek ile kadın yine içinde bulundukları bir yolsuzluk durumundan bahseder. Adam birilerine rüşvetle işini yaptıracaktır. Bu aşamadan sonra tekrar uyurlar. Ama hırsız artık kaçmaya kararlıdır. Sabah olmak üzeredir. Tekrar hamle yapar, köpek hırlar. Adam durmaz. Kadın evde biri var diye bağırır. Hırsız koridora kaçır ama panikten başka yere gidemez. Kadın ve erkek bağırırken, köpek havladıkça, dışarıdan sesler geldikçe panik yapar. Dış kapıya gider, kilittir. Geldiği yerden gitmeyi akıl edemez.

Bekçi hırsız götürür Apartmanın kapıcısı ve bekçi gelir. Hırsız korkudan siner. Bekçi utanmıyor musun diyerek ona tokat atar. Coli bir kapıcıya, bir bekçiye, bir hırsıza bakıp havlıyordur. Kadın Coli'nin ıpsız sapsız adamları kokusundan tanıdığını yineler. Bekçi ve kapıcı hırsız alıp götürürken hala köpek havlıyordur. Kadının yanındaki erkek böyle köpek görmediğini söyler. Hırsız, uğursuzu kokusundan tanımasına şaşırır.

Temalar

Çelişkili adalet/Sosyal sınıf ve Ekonomik zorluklar Öykünün temasını ahlaki ikilemler, yozlaşma ve ahlak oluşturmaktadır. Hırsızlık yapan karakter, mecburiyetleri yüzünden suça bulaşmıştır. Hırsızlık yapmak için girdiği evdeki karakterlerin hırsızlık, yolsuzluk, aldatma, cinayet gibi eylemleri, planları ise bilinçli ve daha büyük suçlardır. Buna rağmen onlar rahatlıkla hayatlarına devam etmektedir. Kendileri de suçlu ve ahlaksız olmalarına rağmen köpeğin havladığı kişileri etiketlemektedirler. Adaletin işleyişi ve toplumsal ön yargılar eleştirilmektedir. Köpek aracılığı ile görülür ki, alt sınıftan gelen, işi gücü olmayan hırsız yakalanırken, daha üst sınıfta olan ve daha büyük suçları olan kişiler görmezden gelinmektedir.

PANTOLON DÜĞMESİ

Öykü

Devlet dairesindeki iş Bir iş için devlet dairesinden birine gitmiştir. İki yıldır süren bir iştir. Artık son aşamasına gelmiştir. Bir tek mühür ve imza attıracaktır ve bitecektir. Gerekli birime gider. Masada bir kadına ait olduğu belli olan çanta, tarak, roman gibi eşyalar vardır. Epey bekledikten sonra kadın gelir. Şişman bir kadındır ve düğmeleri arasından kombinezonu görünüyordur. Ama adamın ilgisini çekmez.

Düğmesi açık yaşlı memur Odada kadın ve o dışında birçok memur ve vatandaş vardır. Pantolon düğmesi açık yaşlı bir memur vardır. Yaşlı olduğu için ona üzüldü ve kimseye rezil olmasın diye çaktırmadan durumu anlatmaya çalışır. Fakat üstü kapalı şekilde türlü şekilde anlatmaya çalışsa da memur anlamaz. Yaşlı memur her seferinde bakınıyor ve ne olduğunu anlamadığından ne var diye soruyordur. Pantolonunun kumaşına, ayakkabısının bağına bakar. Bir yeri sökülümüş sanır. Üstündekini nerede diktirdiğini mi soruyor diye anlamaya çalışır. En sonunda şişman memur kadın adam düğmeni gösteriyor der, şimdi iyi düğme de bulunmuyor diye ekler. Ama yine anlamazlar ve düğmelerin kalitesizliğinden bahsederler. En sonunda adamın başını sürekli oynatmasından, dayanamayıp gülmesinden tiki var bile zannederler.

Adam utancından kaçır Adam yaşlı adam anlasın diye tuvaletlerdeki yazıdan bahseder. "Pantolonunuzun düğmesini iliklemeyi unutmayın" yazıyordu. Yaşlı adam yine anlamaz. Bazen dalgınlık olabileceğini söyler. Şişman kadın memur ise bu durumu kabul etmez. Dalgınlık durumu mazur görülmeceğini söyler. Şişman kadının sutyeninin askısı kopar. Yaşlı adam kadına insanın pantolonun düğmesini iliklemeyi unutmasının terbiyesizlik olduğunu söyleyerek hak verdiğini belirtir. O sırada iki kadın memur kahkahalarla gülmeye başlar. Adam sonunda durumu anladıklarını düşünür. Kadınlar neredeyse gülmekten kendini yere atacaktı. Odadakiler hep birden gülmeye başlar. Hepsinin pantolonunun düğmesini gösterir. Adam kendi pantolonuna bakar. Yaşlı adamı gösterip dururken kendi düğmesinin açık olduğunu fark etmemiştir. Utancından kendini dışarı atar. Evrak da orada kalmıştır. İşini halletmek için memurların onu unutmasını bekliyordur.

Temalar

Bürokrasi/İletişimsizlik Öykü bürokrasinin yavaşlığına dikkat çekerken, kendi durumlarını fark etmeden başkalarının hatasını düzeltmeye çalışan karakterin başından geçen komik bir olayı anlatmaktadır. Yaşlı memurun açık kalan düğmesini fark ettirmeye çalışırken kendi gafını fark etmemesi iletişim sorunlarını göstermektedir. Tüm bunlar sonucu iki yıldır almak için uğraştığı belgeyi biraz daha beklemek zorunda kalmıştır.

ESKİLER ALAYIM

Öykü

Adamın iş arayışı Adam memurdur ama memur maaşı ile yedi kişiye bakamıyordu. İstifasını verip bir şeyler alıp satmaya karar vermiştir. Limon satmaya kalksa önce limon alması gerekiyordu ama öyle bir parası yoktur. Önce evde ne kadar eski püskü eşya varsa eskiciye satarlar. Fakat artık satacak bir şey kalmaz. O zaman düşünür ki eskicilik yapabilir, karlı bir iştir. Elli liraya aldığı bir malı eskiciler elli kuruş veriyordu.

Adam eskiciliğe başlar Evdeki şiltelerden birinin içini boşaltır ve onu alarak sokaklarda gezmeye başlar. "Eskiler alayım eskici" diye bağıırıyordu. Cebinde sadece iki buçuk lirası vardı. Elli kuruşunu

yol parası yapmaya karar verir. Kim ne satarsa satсын sadece iki lira verebilecektir. Üç lambalı avize satmak isteyen bir kadına iki lira önerince kadın onu tersler.

Eskicilerin daveti Bu şekilde sokaklarda gezmeye devam ederken köşe başında iki eskici yolunu keser. Biri Yahudi, biri Çingene'dir. Ona bu sokakları kendi aralarında paylaştıklarını, kendi başına kafasına göre eskicilik yapamayacağını, yapsa bile para kazanamayacağını söylerler. İşin püf noktasını anlatmak için akşam kahveye çağırırlar.

Eskiciliğin püf noktaları Adam kahveye gider. Çingene ve Yahudi onu da aralarına alacaklarını, onlarla çalışabileceğini söylerler. Onlar dokuz kişidir. Bir Yahudi, üç çingene, iki Sivaslı, bir Ankaralı daha vardır. Sürecin nasıl işlediğini adama anlatmaya başlarlar. Her sabah on kişi kırk adım, elli adım, en çok yüz adım ara ile arka arkaya sokağa çıkıyorlardır. Hiç kimse önündekini kaybetmemektedir. Önce en öndeki eskiler alayım diye bağıır. Diğerleri sesini çıkarmaz. En önde bağııranı birisi çağırır. Gösterdiği mal on liralıksa otuz lira değer biçer. İnsanların gözü doymadığı için yenisini yirmi liraya alıp, kırk yıl kullandığı malı kırk liraya alacak biri çıkar diye düşünür ve bekler. Eskicilik tarihinde verilen otuz lirayı kabul eden çıkmamıştır. Eskici bu sırada bir daha çağırırsan gelmem diyerek gider. Arkasındakine otuz işareti yapar ve ilerler. Arkadan gelenlerin her biri daha düşük fiyat verir ve aynı süreç yaşanır. Fiyat gittikçe düşer. En son dört liraya düşer ve alıcı ya bıkip alır ya da ertesi güne bırakıp yine alır diye bilgi verir. Bu aşamada ya yedinci ya sekizinci eskiciye de satabilir diye anlatırlar.

Adam dayak yer Adam onuncu kişi olacaktır. Sattıklarını ortak paylaşacaklardır. Ertesi gün heyecanlıdır. Sıra ona gelmesin ister. Fakat sıra ona gelir. Yapılan işaretlere adama üç lira teklif etmesi gerektiğini anlar. Eskiler alırım diye bağıır. Adam çağırır. Bir vazo gösterir. Antika olduğundan bahseder ve paraya ihtiyacı olduğu anlaşılmasın diye antikacıya gitmeye utandığından eskiciye sattığını söyler. Eskiciliğe yeni başlayan adam üç lira yerine üç buçuk lira teklif yapmaya karar verir. Adama üzölür. Diğerlerinden öğrendiği gibi standart cümleler sıralar. Daha fazlasını veren çıkmayacağını söyler. Alıcı olanın yüzü renkten renge girer. Adam ona peki diyerek başka bir ürün daha göstermek istediğini söyler ve bodruma çağırır. Alıcı, adamı vazo ile vurarak dövmeye başlar. Kafasında patates gibi yumrular şişer, burun kemiği çöker. Çene kemiği kırılır. Kaşı patlar ve ağzı yamulur. Vazo ile vurmaya devam eder. Bayılmıştır. Gözünü açığında hastanenedir. Adam vazoya da üzölür. Vazo yamulmuştur artık kimse elli kuruş bile vermez diye yakınıır.

Temalar

Yoksulluk/Sistem eleştirisi Öyküdeki karakter geçim zorlukları ve hayat mücadelesi yüzünden işini değiştirmek zorunda kalmaktadır. Eskiciliğin püf noktalarını öğrenirken, sistemin bir parçası olmaya çalışmaktadır. Fakat sistemden zarar görmektedir. Hayatın acımasızlığı ve sistemin adaletsizliği anlatılmaktadır. Küçük insanların hayat mücadeleleri ve sistemdeki yerleri sorgulanmaktadır.

SİNEKLER OLMASA

Öykü

Çalışamama bahaneleri Adam on yaşındayken çantası, oyuncakları, romanları, kitapları olsa çok güzel çalışacağını söylüyordur. Olmadığı için çalışmadığını öne sürüyordur. On üç yaşına gelince istediği her şey olur ama bir türlü çalışmıyordur. Arkadaşları gibi elbiseleri olmadığını, ailesi ile hep bir odada oturduklarını, kendine ait bir masa ve dolabı bile olmadığını söylüyordur. Bu yüzden çalışmadığından yakınıyordur. On sekiz yaşına gelince kendi odası da olur. Bu sefer de cep harçlığı almadığı için yakınıır. Kitaplar, resimler almıyordur. Alabilse çok güzel çalışabileceğini söyler.

Bitmeyen istekler Yirmi yaşında okulun bitmesini, yirmi dördünde okul bitince askerliği aklına takmasını, yirmi altısında askere gidince sağlam bir iş bulamamasını, yirmi sekizinde iki odalı bir evi olmasını bahane ederek çalışamamasına sebepler üretir. Her seferinde istediği hedefe ulaşılıyor ama bu kez de başka sebepler ortaya koyuyordur. Sebepleri sürekli sıralamayı ve yaşı ilerledikçe hedeflerine ulaşp yeni sebepler bulmayı sürdürür. Çok para kazandıran bir iş, aşk, evlilik, çocuk, sakin bir yerde manzaralı bir ev sahibi olur. Her şeyi vardır. Çok değerli, pahalı eşyaları ve zamanı da vardır. Ama yine yazamıyordur. Bu sefer de sineklerden şikâyet eder. Sinekler ona rahat vermiyordur. Kışı beklemeye karar verir. Kışın sinekler olmayacaktır. Şimdi kırk iki yaşındadır. Ondan hala umutlarını kesmemişlerdir. Elbet tüm istekleri olacak, dolu dolu bir çalışma ile eserine başlayıp tamamlayacak diye düşünüyorlardır.

Temalar

Tembellik/Erteleme Sürekli dışsal koşulları bahane etmek, bireyin kendini gerçekleştirmesine engel olmaktadır. Karakter, hedefine ulaşamamasının nedeni olarak sürekli şartları öne sürmektedir. Şartlar değiştikçe ise başka sebepler sunmaktadır. Erteleme, tembellik ve bahaneler sorumluluklarını yerine getirmemesine sebep oluyordur.

SATILMIŞTIR

Öykü

Yatırım arayışı Devlet kapısında otuz iki yıl çalıştıktan sonra emekli olan ve iki bin beş yüz lira emekli ikramiyesi alan adam, Cerrahpaşa'dan ahşap bir ev almıştır. Alınışından on yıl sonra ise yirmi beş bin liraya satıp kendine sağlam bir iş aramaya başlamıştır. Beş bin lirasını kendine ayırıp, yirmi bin lira için ilan vermiştir. Ayda dört yüz lira kazanç getirecek sağlam bir iş için yirmi bin lira sermaye vereceğinin ilanını vermiştir.

İlana ilk cevap verenler Mektup gönderenlerin sahipleri ile buluşur. İlk görüştüğü kişi yirmi bin lira karşılığında her ay bin lira aylık vereceğini söyler. Sadece lüks muhitte bir daire kiralayıp, dayayıp döşemesi gerekiyordur. Randevu evi işletecektir. Adam düşüneneğini söyler. İkinci görüştüğü kişi yüksek sosyeteden üç kadın kiralayıp ikiye, üçer yüz bin lira aylık vereceğini belirtir. Kadınları yılda birkaç sefer Suriye'ye, Beyrut'a gönderecektir. Oradan lateks, mayo, kombinezon aldırıp burada satacaklardır. Ayda iki bin lira kazandıracığını iddia eder. Adam düşünmek ister.

Diğer iş teklifleri Başka biri bir apartman katı tutup, içine dürbün koyup karşı daireyi gözetlemek için insanlardan para alacaklarını söyler. Karşı dairedeki kadın ile gizliden anlaşılıp, soyunup dans etmesini, yıkanmasını falan isteyeceklerdir. Ama adamlar bilmeyecektir. Çünkü işin heyecanı onlar için oradadır. Buna röntgencilik demektedirler. Adam düşünmek için müsaade ister. Bir tanesi açık saçık film çekmeyi, birisi bu filmleri evde oynatmayı, bir diğeri çıplak fotoğraf satışını teklif eder. Adamın içine sinmez. Ama Satılmış Çavuş'un teklifini hiç düşünmeden kabul eder. Dediği iş hemen aklına yatar. Şimdi ortak şirketleri vardır ve adam zengin olmuştur.

Satılmış Çavuş'un planı Plana göre boş bir mağaza kiralılar. Bir de satıldı tabelası yaptırırlar. Altı aylık kirayı peşin öderler. Sonra boş mağazada beklemeye başlarlar. İlk ay geçer, ikinci ay bir kadın kürkünü getirir. Üç bin lira fiyat verir. Kürkü alıp vitrine koyarlar ve satılmıştır tabelası asalar. Birisi gelir ve kürkün aynısından ister. Son kürkü sattıklarını ama alan kadının üç bin liraya alıp, dört bin liraya satmaya karar verdiğini söyler. Kadın kabul edince, adresi verip satan kadınla buluşmasını sağlarlar. Kadın satışı gerçekleştirdince gelir. Beş yüz lirayı onlara verir. Parayı paylaşırlar.

İşler açılır Ertesi gün buzdolabı, dikiş makinesi getirirler. İşler açılır. Adam, başları vergi ile belaya girer, fatura yok diye sorun olur diye endişelenir. Satılmış Çavuş ise onların bir şey satmadığını, satışın mağaza dışında gerçekleştiğini belirtir. Artık günde iki bin lira kazanırlarsa işler kesat diyorlardır. Otomobil, kamyon bile getiriyorlardır. Adam para kazandığı için artık evlenelim diye öneride bulunur. Satılmış Çavuş, insanların gözünün hep satılmış malda, başkasınıninde olduğunu söyler. Onların karılarını da almaya kalkarlar diye uyarır.

Temalar

Yozlaşma/Ahlak Toplumda yer alan sistem dışı para kazanma yollarının, kolay yoldan para elde etmeyi sağladığı görülmektedir. Bu seçenekler ahlak dışı ve etik değerlerden uzaktır. Toplumsal değerlerin yozlaştığının da bir göstergesidir.

Manipülasyon Satılmış Çavuş'un iş teklifi bireylerin başkalarının sahip olduklarına duyduğu ilgiye dikkat çekmektedir. Bu aynı zamanda sistemin açıklarından faydalanarak kolay para kazanmanın bir yolu olmuştur. Mağazadaki satılmış ürünlerin daha değerli ve talep edilen olduğu algısı oluşmaktadır. Tüketici psikolojisinin bu yolla manipüle edilebildiği anlaşılmaktadır. Satılmış Çavuş bunu ticari bir fırsata çevirirken ahlaki sorgulamalar da beraberinde gelmektedir.

YALNIZLIK

Öykü

Güzel havada gezinti Kış ortasıdır ama hava güzeldir. Yalancı bahar gibidir. Adam sürekli karısı ile karşılıklı oturmaktan bıktığından dışarı çıkar ve Hünkarsuyu'na gitmeye karar verir. Romatizmalı bacaklarından tepeye tırmanırken bastonundan destek alır. Hünkarsuyu gazinosuna gelir. Kimsecikler yoktur. Sandalyelerden birine oturur. Karşı tepeleri seyreder ve sessizliği dinler.

Korkutan adam O sırada bir adam gelir. Başka bir sandalyeye oturur. Karşısında bıyıklarını buruyordur. Görüntüsü de korku veriyordur. Adam, onu orada öldürse kimsenin haberi olmayacağını düşünür. Kimseye gittiği yeri haber de vermemiştir. Kaçmayı düşünür ama bacakları ile bunu yapamayacağını bilir. İçinden dua etmeye başlar.

Tavla oynama teklifi Adam selam verir. Oda karşılık verir. Konuştuğu için biraz rahatlar. Garip görünümlü adam, geçen yıl orada, üç yaşında bir kızın boğularak öldürüldüğünden bahseder. Katili de hala bulunamamıştır. Bunu duyan yaşlı adam korkar. Onu da öldüreceğini, katilin bu adam olduğunu düşünür. Kalkıp gitmeye yeltenir ama adam izin vermez. Tavla oynayalım diye teklifte bulunur. Bilmediğini söylese de hayır cevabını kabul etmez.

Yanlış anlaşılma İkiisi tavla oynamaya başlar. Ama ilk hareketinde adam, yaşlı adama tokat atar ve namuslu oynamasını söyler. O aşamadan sonra adam ne hamle yapsa beğenmez, düzgün oyna diye tokat atar. Bir keresinde adam sandalyeden düşer. Sonunda dayanamaz ve öldürecekse öldürmesini, ona işkence yapmamasını söyler. Tek isteği canını yakmamasıdır. Garip görünümlü adam şaşırır. Hayatında tavuk bile kesmediğini söyler. Gazinonun bekçisidir. Bütün kış beklemiş ve yalnızlıktan patlamıştır. Onunla şakalaşmak istemiştir.

Adamın yalnızlığı Tekrar oynamaya başlarlar. Yaşlı adam ölüm tehlikesi atlattmış gibi sevinir. Tekrar suratına tokat patlatınca artık ondan çekinmediği için çıkışır. Adam oyun esnasında bir daha tokat atınca, onunla fazla samimi olduklarını söyleyerek bağırır, kafasına tavlayı geçirir. Yaşlı adam giderken diğer yerden kalkamaz ama ertesi gün tekrar gelmesi için yalvarır. Yalnızlıktan patlıyordur.

Temalar

İletişimsizlik Gazino bekçisinin uzun zamandır yalnız kalması, sosyal bağlara olan ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Tavla oyunu sırasında yaşananlar ise uzun süre sosyal bağlardan uzak kalan bireylerin iletişim ve sosyal becerilerinde olabilecek aksaklıkları mizahi bir açıdan anlatmaktadır. Bu durum yanlış anlaşılmalara da beraberinde getirmektedir.

ÇEVİRİ HİKAYELER ROMANLAR

Öykü

Yazar romanını yayınlatabaz Yazar üç ay uğraşıp roman yazmıştır. Romanını da çok beğenmiştir. Gazetelerden birine götürmüştür. Telif roman yayınlamadıklarını, çeviri yayınladıklarını söylemişlerdir. Halk sevmiyor diye de kesin konuşmuşlardır. Kitapçıya götürmüştür. Sadece tercüme romanlar bastıkları bilgisini vermiştir. Başka birine götürmüş, o da telif roman satılmıyor, tercüme varsa getirin demiştir.

Yazarın aklına gelen fikir Nereye gitse benzer cevaplar alan yazarın aklına bir fikir gelir. Arkadaşları Fransızcadan, Almandan, İngilizceden, İtalyancadan hikâyeler aparıp isimleri Ahmet, Fatma diye değiştirip kendileri yazmış gibi dergilere veriyorlardır. Kendisi de tam tersini yapacaktır. Romanda ne kadar Türk isim varsa değiştirip Amerikan ismi koyar. Eline New York planı geçirir. Romandaki yer adları da Amerikanca olur. Romanın yazarına Mark Obrien diye bir isim uydurur. Onu tersleyen gazeteye romanı götürür. Çeviri roman getirdiğini, romanın tüm dünya dillerine çevrildiğini ve çok satanlar listesine girdiğini söyler. Romanın yazarını duyan gazetede ki yetkili, bu kim dese de romanı okumadan hemen parayı verip, romanı yayınlamak için alırlar. Yazar ve eseri hakkında da bir yazı yazmasını isterler.

Yazar işlerini yoluna koyar Adam yazar ve eseri hakkında bir yazı yazar. Roman tutar. Kitapçılar Mark Obrien'den bir çeviride onlara yapması için peşine düşer. Mark Obrien'den on sekiz roman çevirir. Dahası ünlü polis hafiyesi Jack Lammer'ın kitabı da herkesin elinde dolaşıyordur. Ondan da altı kitap çevirmiştir. Yazar gazete, dergilerde okunan Türkçe roman, hikâyelerin, fıkraların yüzde doksan dokuzunun yabancı dillerden aparılmıştır. Çeviri diye okunanalar da yer ve insan adları yabancılaştırılmış yerli eserlerdir.

Temalar

Önyargı/Yabancılaşma Sanat ve Edebiyat ticari kaygılarla yabancılaşmaktadır. Yazar kendine ait özgün eserleri bir türlü kabul ettiremeyince çeviri olduğunu öne sürerek, yabancı isimlerle yeniden düzenlemektedir. Bu şekilde yazar büyük bir başarıya ulaşmaktadır. Aslında kendi eserleridir ama insanlar farklı ülkelerdeki yazarlar olduğunu düşünerek talepte bulunuyorlardır. Edebiyat dünyası ticari hale gelmesi sonucu yabancılaşmıştır. Özgün eserler değersiz görülürken çeviri eserler daha kaliteli olarak algılanmaktadır. Telif eserlere karşı ön yargı söz konusudur. Edebiyat dünyasındaki eserlerin orijinallik ve etik boyutu sorgulanmaktadır.

ÇOCUK

Metin 5 yaşlarındadır.

Kadın Saçları mavimsi bir sarıdır. Önden iki perçemi beyaza boyalıdır.

Öykü

Karakola gelen kadın Kadın, karakola geldiğinde makyajı akmış, kombinezonunun sol askısı düşmüştür. Nefes nefesedir. Çocuğunun kaçırıldığını söyleyerek şikâyetle bulunur. Konuşma esnasında kocasının kaçırıldığı öğrenilir. Boşanma aşamalarında. Kadının halinden tavrından az çok okumuş yazmış olduğu bellidir. Kocasının elinde çocuğun mahvolacağını, kendisinin çocuğu namuslu insan yapmak istediğini anlatır.

Çocuğun eli çıkar Az sonra kocası yanında oğulları Metin ile getirilir. Kadın çocuğu görür görmez üzerine atılır. Kocası daha atiktir. İkisi çocuğu çekiştirir, çocuk avaz avaz bağırır. Polisler çocuğu kurtaramaz. Çocuğun eli çıkınca babası bırakmak zorunda kalır. Kadın çocuğu kaptığı gibi kaçır. Polisler adamı tutar. Adam, kadının uygunsuz vaziyette yakalandığını, çocuğu teslim edemeyeceğini söyler. Mahkeme çocuğu babaya vermiştir. Çocuğu memlekete faydalı bir insan yapmak istediğini belirtir.

Metin kavgalarda arada kalmaya devam eder Olaydan on beş gün sonra, eli bileğinden çıkan Metin hastanede iyileşmiştir. Tam çıkışta anne ve babası yine birbirine girer. Metin'i çekiştirmeye başlarlar. Annesi ayağından, babası kolundan tutar. Bu sefer çocuğun diğer kolu omzundan çıkmıştır. Zafer ise babanıdır. Çocuğu alıp kaçır. Kadının eline kalmasındansa sakat kalması iyidir diye düşünüyordu. Bir ay sonra çocuklar dışarıda oynarken bir arabadan kadın iner. Metin'i belinden yakalar. Kocası yetişir ve çocuk yine avaz avaz bağırır. Etraftakiler çocuğa üzülür. Kadına, çocuğu bırakmasını, bu gidişle çocuğun öleceğini söylerler. Kadın ise, kocasında kalacağına ölmesi daha iyi diye cevap verir. Metin ölmez ama bacakları o kadar ayrılır ki pantolonu yırtılır ve operatörler apış arasına bir dikiş atmak zorunda kalırlar. Kadın ise çocuğu alıp kaçırmıştır. Bir ay sonra taburcu olmuştur. Koltuk değneği ile hastaneden çıkmıştır.

Metin'in gördüğü zararlar Boşanma davasının ilk oturumundan sonra yine benzer durumlar olur. Metin merdivenlerden yuvarlanır. Kadın çocuğu kaçırırken babası bırakmaz ve polis devreye girerek çocuğu babasının alması sağlanır. Uzun tedavi sonrası Metin'in hayatı kurtulur. Sağ ve sol kolu çolak kalan çocuk, bacağı kırıldığı için alçıya alınmıştır. Bu yüzden bacağının biri üç santim kısa kalmıştır, topallıyordur. En acısı bu son savaşta olmuştur. Bir gözü kör olmuştur. Başını da çarptığı için çocukta anormallikler oluyordur. Boşanmaya karar veren mahkeme çocuğu annesine vermiştir. Adam durumu temyize götürür ve çocuğu kaçırır. Yine kavga çıkar. Çocuk kaburga kemikleri kırılma, kulakları sağır olma pahasına annede kalır. Temyiz ise adam lehine davayı bozar. Metin babaya verilir. Alması ise yine zor olmuş, polis işe karışmıştır. Metin'in macerası bitmiştir. Babası vatana hayırlı bir evlat yetiştirmek için yeniden evlenir. Annesi de büyük adam yapacağı bir çocuğa hamiledir.

Temalar

İstismar/Aile içi çatışma Aile içi çatışmalarda çocuklar psikolojik ve fiziksel olarak zarar görmektedir. Aileler çocuklara verecekleri zarar göz ardı ederek kendi çıkarlarını ön planda tutmaktadır. Toplumsal düzen ve mahkeme kararları ise bu durumu çözmekte, çocuğu korumakta yetersizdir. Ebeveynler kendi isteklerine ulaşmak için yeni araçlar bulduğunda, Metin travmaları ve fiziksel engelleri ile yaşamını sürdürmek zorunda kalmıştır. Çocuğun yaşadığı istismara karşı toplum ve devlet yetersiz kalmaktadır.

ERKEKLİK YÜZÜNDEN

Kişiler

Pestil Hüseyin Rizelidir. Yüzüne yayılmış basık bumundan ötürü kendisine pestil denmektedir. Vücudunda falçata, bıçak, şiş yaraları vardır. Adımları raconlu, bir omzu düşük, yampiri yampiri yürüyordur.

Yamuk İhsan koğuşların duvarlarında, umumi helaların duvarlarında aşk üstüne yazdığı şiirler, beyitler, dörtlükler vardır.

Adam İstanbul'a çalışmaya yeni gelmiştir. İşsizdir.

Öykü

Yeni arkadaşlar Galata'da, Banyolu Otel'in üst katında, on altı kişiyle beraber bir odada kalıyordur. İstanbul'a yeni gelmiştir. Bir saat önce Yamuk İhsan ile tanışmış, hemen samimi olmuştur. İçki içmek için çıkmışlardır. Yolda Rizeli Pestil Hüseyin ile karşılaşır. Hemen kaynaşırlar. O da onlara katılır.

Erkeklik üzerine sohbet İçki içecekleri yere gelirler. Birisi tekme ile, birisi omuz atarak kapıyı açar. Onlardan etkilenen diğeri onlar gibi davranmaya, yürümeye çalışıyordu. Rakı isterler. Kadehler tokuşturulur. Erkeklik üzerine konuşmalar başlar. Yamuk İhsan ve Pestil Hüseyin erkeklik üzerine hikayeler anlatmaya başlarlar. Erkek dediğin şöyle olur, erkek dediğin böyle olur diye birbirlerine ahkam keserler. Birisi bir köylüyü kandırıp parasını aldığı için yakalandığında polise arkadaşının ismini vermemesi ile övünür. Diğeri ise Galatalı Recep'i aynasızlara şikâyet eden sensin diyerek üstüne gider. İhsan alta kalmaz, bir kadını dağa kaldırıp nasıl oynattıklarını, üç gün sürekli içip sarhoş olmadıklarını anlatır. Daha sonra da kadını başka köyün delikanlılarına satmışlardır. Sonra birbirlerine vücutlarındaki yaraları gösterip, erkekliklerini ispatlamaya girişirler. İstanbul'dan yeni gelen hayranlıkla onları dinler ama onun anlatacağı bir erkeklik hikayesi yoktur.

Tartışma çıkar İhsan ve Hüseyin karşılıklı erkeklik ile ilgili sözler söylerken geri kalmak istemeyen öteki, bir şey söylemiş olmak için konuşur. "İçelim de kim erkek görelim" der. Diğerleri bu lafa bozulur. Sinirlenirler ve ne demek istiyorsun diye çıkışırlar. Onlar bir sürü laf etmiş sorun olmamış ama ötekinin bir lafını büyüttmüşlerdir. Adam öylesine söylediğini belirtse de üstüne gitmeye devam ederler. Yamuk İhsan yakasına yapışır ve ne demek istiyorsa açık söylemesini ister. Pestil Hüseyin "Sen erkek misin?" diye sorar. Erkeğim diye cevap verince de onu dışarı çağırır. Erkekliğini dışarıda göster diye meydan okurlar. İki adam dışarı çıkar.

Hesap adama kalır Arkalarından çıkırsa mı çıkmasa mı emin olamaz. O an hesap gelir. Parası yoktur. Zor günler için astarında bir miktar para vardır ama kullanmak istemez. O da bir oyun oynayarak hesaptan kurtulmak ister. Vereceğim ama bir şişe daha getirmesini ister. Diğer masadakilere bulaşmaya çalışır. Sen erkek misin, erkekliğini göster, sen erkek değil misin gibi cümlelerle herkese sataşır. Ama kimse cevap bile vermez. Sağır gibidirler. Meyhaneci koca meyhanede ondan başka erkek olmadığını alaycı bir şekilde söyler. Kollarına yapışıp tezgâhın arkasına çekerler. Yine parayı vermeyi düşünmez ama bumuna yumruk yiyince astarındaki paradan vermek zorunda kalır. Parayı verirken "Erkeklik bende kalsın" diye söylenir.

Tema

Manipülasyon/Cinsiyet algısı Öykünün teması toplumsal cinsiyet algılamaları, manipülasyon ve erkeklik kavramı sorgulamaları üzerine kuruludur. Mizahi dil kullanılarak anlatılan öyküde, erkeklik üzerine yapılan tanımlamalardan abartı ve yüzeysel tanımlamalar söz konusudur. Ayrıca erkeklik kavramının, ahlaki değerlerden uzak anılarla yapılması ayrı bir sorgulama alanı açmaktadır. Adamın bu anılara hayranlık duyması ise bireyin toplumsal kalıplara uyma çabasını temsil etmektedir. Aslında karşıdaki kişiler tarafından manipüle edilerek kullanılmaktadır.

HEPİMİZİN HİKAYESİ

Kişiler

Ali Bey Yoksulluk çekerek büyümüştür. Çok çalışkan, ailesini çok seven biridir. Ailesi için ömrünü namusu ile, hep daha çok çalışarak geçirir. Evlenince dört çocukları olur.

Ali Bey'in karısı Ailesi tarafından çok hassas bir şekilde büyütülmüştür. Çalışmaya, iş yapmaya alışmamıştır. Kocasından nazik bir şekilde, melek gibi bir söyleyişle sürekli isteklerde bulunmaktadır. Konforlu şekilde yaşamaktadır.

Öykü

Ali Bey'in ölümü Yazar merhum Ali Bey için maktul demenin daha uygun olacağını söyler. Ona göre eceli ile ölmemiş, öldürülmüştür. Öldüren kişilerinde iki oğlu, iki kızı ve karısı olduğunu belirtir. Polisin ve komşuların bundan haberi olmaması garip görünmektedir ama ona göre bu doğaldır. Çünkü bıçakla, silahla, zehirlenme ile öldürülmemiştir. Ali Bey'i sevgi öldürmüştür.

Ali Bey aşık olur Ali Bey yoksulluk çekerek, didinerek yetişmiş biridir. Ne çocukluğunda ne delikanlılığında ne bekarlığında gün yüzü görmemiştir. Hayali güzel bir eş, mutlu bir yuva ve çocuklardır. Çok güzel bir kıza tanışır ve onu sever. Babasından istemeye gider. Babası kızını çiçek gibi bakarak büyütülmüştür. Ne bir iş ne kahve yaptığını söyler. Çok narin yetiştirilmiştir. Ali Bey her şeye boyun eğmiştir. Çünkü çok seviyordu.

Eşinin istekleri Nişanlıları. Ali bey sevdiğine yaraşır bir nişan töreni için varını yoğunu ortaya koyar. Sevgilisi düğün isteyince daha çok çalışır. Sevgilisi narin sesi ile balayı deyince Ali Bey fırtına gibi çalışır, dört buçuk ay balayı gezisine çıkarlar. Melek karısı apartman katı döşemek ister. Bunu sözleri ile değil bakışları ile anlatır. Ali Bey bir dakikasını bile boş geçirmez ve bir apartman dairesi kiralar ve dayayıp döşer.

Ali Bey daha çok çalışmayı sürdürür Bu durum böyle devam eder. Ali Bey'in eşi narin bir şekilde isteklerini söylemeyi sürdürür veya konuşmadan süzgül bakışları ile belli eder. Ali Bey her seferinde istekleri yerine getirmek için daha çok çalışır. Bazen çalışmaktan uyumaya vakit bile bulamayacak günler geçirir. Dört çocukları olur. Bütün çocukları eşinin isteği ile en pahalı ve yabancı okullarda okur. Evde mürebbiye, uşak çalışır. Bankaya çocuklar adına para yatırır, birikim yapar. Kendisi namusu ile çalışmaya devam eder. Öğle yemeğini yemediği, tramvaya binmediği olur. Ama ailesini Avrupa gezilerine gönderir. Kızları yabancı liseyi bitirir. Oğlunun bir Avrupa'da okur. Her seferinde ailesi için seve seve daha çok çalışır.

Ali Bey can verir Karısı en son kendi evimiz olsa demiştir. Ali Bey gece gündüz çalışmaya devam eder. Yedi katlı bir apartman sahibi olurlar. Artık içi rahattır. Ailesi her koşulda diğer katların kiralrı ile rahatlıkla yaşayabilecek durumdadır. Bir gün karısını, çocuklarını başına toplar. Küçük kızı, büyük kızı, büyük oğlu, küçük oğlu ve karısı ondan bir şey isteyecek gibi ayrı ayrı babacığım, kocacığım diye söze başlarlar. Onların kendisinden bir şey istediğini anlar. Hemen çalışmak için yerinden doğrulmaya kalkar ama altında ezildiği yük çok ağır gelmiştir. Ohh diye bir ses çıkararak sevgili ailesinin yanında can verir.

Ailenin son durumu Şimdi büyük kızı Amerika'da, küçük kızı evlenmiş durumdadır. Büyük oğlu İtalya'da, küçük oğlu karısı ile balayındadır. Karısı apartmanın dördüncü katında deli gibi eğleniyor, kahkahaları geliyordur. Yazar, kadının acısının çok büyük olması sebebiyle çıldıracağını söyleyerek imalı söylemlerde bulunur. Yazar, kendisini zalim diye düşünmememizi, hayatın zalim olduğunu söyler. Çünkü Maktul Ali Beylerden biriside sizsiniz, benim diye bitirir.

Temalar

Aile ve Fedakarlık Aile ve sevgi için yapılan fedakarlıklar, bireyleri fiziksel ve psikolojik olarak tüketebilmektedir. Ali Bey tarafından sevgi ve fedakârlık yanlış anlaşılmakta, tek taraflı bir süreç olarak yaşanmaktadır. Ölümü sonrası ailesinin durumu da vefasızlığı göstermektedir.

PANAYIR KALECİSİ

Öykü

Yazar olanların özelliği Adam İstanbul'a ilk gelişinin hikayesini anlatır. Diploması yoktur ama değerli bir yazar olmak için her türlü niteliğe sahip olduğunu düşünmektedir. Özellikle dünyadaki diğer yazarların hiçbir işte dikiş tutturamayıp, her işi deneyip yapamayıp yazar oldukları bilinmektedir. O da

akla gelebilecek her işi yapmıştır. Leke sabunu, pire tozu satıcılığı, seyyar tiyatrolarda davulculuk gibi işler yapmıştır. Panayır kaleciliği de dikiş tutturamadığı işlerden biridir.

Adamın umutları tükenir On dört roman, beş piyes, üç yüz hikâye ve bir sürü şiir ile İstanbul'a gelmiştir. Onun gibi bir cevheri kaçırmayacaklarını, hemen eserlerinin basılacağını düşünmüştür. Ama hangi gazeteye, dergiye, kitapçıya gitse geri çevrilmiştir. Umutları tükenmiştir. Tanıştığı biri ona yol gösterir. Kendisini Sarayburnu'ndan atmasını söyler. "Sen de kurtul, dünya da kurtulsun" diye öğüt vermiştir. Parası var mı diye de sormuştur. Çünkü Gülhane'de panayır vardır, girişler ücretlidir. Adam oraya girmesi için yeterli kadar para da verir.

İş teklifi Adam Gülhane'ye gider. Biri ile tanışır. Tanıştığı adam konuşmalarından kendini öldürmeye karar verdiğini anlar. Ona bir iş teklifinde bulunur. Kalecilik bilip bilmediğini sorar. Çok iyi bildiğini söyler. Panayırda kalecilik yapacaktır. Panayıra gelenler on kuruş verip şut çekecekler, gol atarlarsa patron onlara bir lira verecek, ona da her kurtardığı gol için bir kuruş verecektir. Ama gol yerse elli kuruş ceza kesecektir. Yan yana üç kale vardır. Bir kale boştur. Zaten ölmeyi düşündüğünden işi kabul eder. Hemen işe başlar.

İlk iş günü Yatmaktan, yuvarlanmaktan, topu tutacağım diye atlamaktan her yanı şişer, yara bere içinde kalır. Üstü başı yırtılır. Gece yarısı olunca iş biter, hesap yaparlar. Beş yüz top atılmıştır, dört yüz ellisini kurtarmıştır. Dört yüz elli kuruş kazanmıştır. Ama yediği goller yüzünden yirmi beş lira patrona vermesi gerekiyordu. Kazandığından düşünce yirmi buçuk lira borcu kalıyordu. Patron yarın daha çok kurtarıp yapıp ödeyebileceğini söyler. Patrondan, çok aç olduğu için simit parası ister.

Aklına gelen fikir Ertesi gün daha fazla çaba gösterir. Patrona borcu otuz altı lira olur. Borçlu olduğu için kendini Sarayburnu'ndan da atamıyordu. Bir hafta sonra borcu iki yüz lirayı geçer. Sonra akli başına gelir. O gün kaleye geçtiğinden tüm topları kurtarır gibi yapar ama golleri yer. Patron bir sürü para kaybedince işine son verir. Bulduğu numarayı diğerlerine söylememesi içinde borcunu silip ona on lira verir. Adam aldığı on lirayı panayırda şut çekmek için harcar. Hiçbiri gol olmaz. Dünyada bir sürü enayi kaleci olduğunu söyler. Bütün suç onlara atar.

Temalar

Hayal kırıklığı ve Çaresizlik/Ekonomik zorluklar Adam yazar olma hayalleri ile İstanbul'a gelerek hayallerini gerçekleştirmek ister. Fakat çeşitli zorluklarla karşılaşır. Panayırdaki kalecilik işi zorluklar karşısında çözüm arayışının bir parçasıdır. Sömürüldüğü sistemin açıklarını bularak çıkış yolu bulmaya çalışmaktadır. Öykü bireylerin hayatta kalma mücadelesine, çaresizliğine ve sistemde var olma çabalarına dikkat çekmektedir.

ÇOK ŞÜKÜR

Öykü

Tramvaydaki yolcular Adam tramvaya biner. Arka sahanlıkta sekiz kişilerdir. Önce sekizi de sahanlığa yerleşmeye çalışır. Aba terlik üzerine lastik giymiş, şapkası keçeleşmiş ihtiyar elindeki çıkını tramvayın arka penceresinin önüne koymuştur. Kasketli orta yaşlı biri de üstü samanla örtülü sepeti tramvayın demir sandığının üstüne yerleştirmiştir. Bir yolcuya oraya dayanmamasını, içinde yumurta olduğunu söylemiştir.

Yumurta konusu ile başlayan sohbet Yol boyunca sekiz kişi arasında süren konuşma yumurta konusundan çıkmıştır. Anlatıcı ve meşin ceketli, kara bıyıklı adam söze hiç karışmamış, sadece dinlemiştir. Önce yumurtayı kaçta aldığı sorulmuş, sonra hayat pahalılığından yakınılmaya başlanmıştır. Adam ateş pahası olmayan ne kaldı deyince, beş kişi duaya amin der gibi doğru demiştir. Sohbet boyunca neyden yakınsalar diğerleri hep bir ağızdan doğru diye onaylıyor, hep birlikte yakınmaya devam ediyorlardı. Geçimin zorlaşmasından, kiraların artmasından, fiyatların her gün değişmesinden, kimi aranan şeyin bulunamamasından, kimi de istimlaklerle yıkılan yapılardan bahsediyordu. Anlatıcı başları belaya girer diye çekiniyordu. Sanki iş dönüşü eve gitmiyorlar da mitinge gidiyorlar gibidir.

Anlatıcının konuşmadıkları Konuşmalarda perde yükselir, adeta nutuk gibi konuşmalara döner. Anlatıcının içinden konuşup yakınmakta haklı olduklarını ama bu kadar da söyledikleri gibi olmadığını söylemek geliyordu. Böyle ileri geri konuşurlarsa başlarının belaya gireceğini hatırlatmak istiyordu. Ama kızgın oldukları için döverler, söverler diye korkup susar.

Karşı görüşteki adam O ana kadar meşin ceketli ve kara bıyıklı, anlatıcı gibi hiç konuşmayan adam, birden konuşmaya başlar. Aranan her şeyin bulunduğunu söyler ve çok şükür diye ekler. Ortamda bir sessizlik olur. Adam devam eder. İnsanların bir şey yok diye tutturduğunu ama her şeyin bulunduğunu söyler ve cümlesini çok şükür diye bitirir. Öbür yedi kişi sersemlemiştir. İçlerinden biri çok şükür her şey bulunuyor diye adama katılır. Meşin ceketli pahalılık olmadığını ekler. Adam "Pahalılık yok, her şey bulunuyor, ürünler zamlanıyorsa maaşlar da artıyor, her şey var" dedikçe onlarda görüşüne katılmaya başlamıştır. Adam gibi çok şükür diyerek konuşuyorlardır. Kalkınma ve yeni yollardan bahsederler.

Anlatıcının kararsızlığı Sahanlıktaki yolcular tek tek inmeye başlarlar. Meşin ceketli ve anlatıcı kalır. Meşin ceketli ona da ne düşündüğünü, hiç konuşmadığını sorar. Anlatıcı ne dese bilemez. Panikler. İki elini yana açar ve bilmem işareti yapar. O ne ilk konuştukları gibi kötümser ne de sonraki konuşmalar kadar memnundur. Meşin ceketli inenlere söylenir. Çok şükür derken bile içlerinden ona söylediklerine emin olduğunu söyler. Böylelerini her yöne çekebileceğini belirtir. Tekrar ne düşündüğünü sorar. Adam çok şükür der ve tramvay durunca hemen iner. Meşin ceketliden kurtulduğu için kendi kendine çok şükür der.

Temalar

Baskı/Manipülasyon Tramvayda geçen konuşmalar, insanların birbirlerinin görüşlerinden etkilenecek manipüle olduklarını göstermektedir. Toplumdaki ekonomik sıkıntılara yönelik farklı görüşler söz konusu olabilmektedir. Bazen bireyler baskı ve manipülasyon ile kararsızlık, ifade sorunları yaşamaktadır. Yazar farklı bakış açıları ve kararsızlıklar üzerinden toplumsal yozlaşmayı ve sistemin birey üzerindeki baskısını eleştirmektedir.

VALİ BEY'İN BAŞYAZISI

Öykü

Başyazıda geçen kelime Bayramın ikinci günü ev misafirlerle doludur. Doğan Bey evin büyük oğludur. Vali Bey'in Bayram gazetesine başyazı yazdığını söyler. Büyük Hanım, Vali Bey'i sevdiğini, yazıyı okumasını söyler. Doğan Bey gazeteyi okumaya başlar. Yazının bir bölümünde vatandaşın bayram musafahasına koştuğunu okur. Büyük Hanım anlayamaz ve nereye koştuğunu sorar. Doğan Bey kelimeyi heceler. Misafirlerden birisi müsamafa ne demek diye sorar ve kelimeyi farklı söyler. Büyük Hanım'da vatandaşın neden mufasahasına koştuğunu sorar ve kelimeyi o da farklı söyler. Gelin düzeltir ve kelimenin doğrusunun humasafa olduğunu belirtir. Büyük Hanım bozulur ve ondan daha iyi bileceğini söyler.

Kelimenin telaffuzu ve anlamı konusunda tartışılır Bu aşamadan sonra Büyük Hanım, gelin, misafirlerden biri olan edebiyat öğretmeni, bir aşamada söze karışan büyükbaba, Canan Hanım kelimenin söylenişi ve anlamı konusunda tartışmaya başlar. Kelimeye fusuhamma, fusamaha, safahuma, sumahufa gibi farklı şekillerde telaffuz etmeye başlarlar. Edebiyat öğretmeni böyle bir kelime duymadığını söyler. Büyükbaba Japon adalarından biri diye belirtir. Misafirlerden biri Danyal Peygamber'in kardeşinin ismi olduğunu iddia eder. Başka farklı fikirler de öne sürülür. Kelimeyi ilk okuyan Doğan Bey bile başka bir kelime telaffuz ettiğini sanıyor, ilk söylediği halini unuttuyordur. Evdeki çocuklardan biri gazeteyi yırtar. Bir zaman sonra tartışma devam edip de kelimenin nasıl okunduğuna bir kez daha bakmak istediklerinde, gazetenin tam o kelimenin geçtiği kısımdan yırtıldığı görülür. Kelime okunacak durumda değildir.

Kelimenin gerçek anlamı Bayramın ikinci günü evde herkesin ağzının tadı kaçmıştır. Birbirine darılanlar olmuştur. Aile gelecek bayrama kadar birbirine dargın kalmıştır. Öykü bitimi yazar bir not ekler. Arapça bir kelime olan musafaha kırk yıl önce kullanılıyordu. Ne demek olduğunu halkın o zamanda şimdi de anlamadığını söylüyordur. Asıl anlamı el sıkışmak, selamlaşmaktır.

Temalar

Değişim/İletişim Bir kelimenin telaffuzu ve anlamı etrafında gelişen bu öyküde, bireylerdeki bilgi eksikliği ve kendi söylediklerinin doğruluğu konusundaki tavırlar karmaşaya, iletişim problemlerine ve çatışmalara sebep olmaktadır. Geçmişte kullanılan daha sonra değişen dinamikler sebebiyle dilin nasıl evrildiği görülmektedir.

YERLİ MALLAR'DAN PAZEN ALDIM

Öykü

Satış mağazası çalışanları Sümerbank'ın Yerli Mallar satış mağazasından birine gitmişlerdir. Önce vitrine bakarlar. Çok güzel şeyler vardır. Sonra mağazaya girerler. Kasada duran bir kız tımaklarını törpülüyordu. İyi giyimli, iri kıyım bir bey ortadaki sobanın başında oturuyordu. Kasanın yanında bir delikanlı törpü yapan kızla konuşuyordu. Tezgâhın arkasındakilerden orta yaşlı bir adam gazete okuyordu. Biride cep aynasına bakarak sivilce patlatıyordu. Başka bir genç de polisiye romanı okuyordu.

İlgilenen kimse çıkmaz Erken geldiklerini düşünürler. Onlardan başka müşteri yoktur. İçeri girince kimse ilgilenmemiş, onlara ürün pazarlamaya çalışmamıştır. Bu durum adamın hoşuna gider. Onlarla ilgilenen kimse yoktur, hiçbirisi oralı değildir. Kumaşlara bakarlar. Fakat metresi kaç, eni kaç cm gibi soruları kime soracaklarını bilemezler. Başka müşterileri bekleyip, onlar ne yapıyorsa o şekilde yapmaya karar veriler. Bir süre sonra mağaza müşteri dolar. Onlarla da kimse ilgilenmez.

Müşterilerin kafası karışır Müşteriler aralarında konuşmaya başlar. Birisi satış yapıp yapılmadığını yüksek sesle sorar. Birisi fiş alınması gerektiğini, birisi muhtarlardan temiz kağıdı alınması gerektiğini söyler. Farklı farklı, alakası olmayan belgeler ve izinler alınmadan alışveriş olmuyor gibi konuşmalar birbirini ardına eklenir ve müşteriler birbirini tersler. En sonunda mağazaya ilk giren adam gidip kumaşı kimden alacaklarını sorar. Adam önce muhabbeti kesmeden devam eder ama alıcı ısrarla sorunca tersler. O da sivilcelerini patlatan adama sorar. O da bulmaca çözen birine işaret eder. Ona giderler ve pazen istediklerini söylerler. Zühtü Bey'e gönderilirler.

Kumaş seçimi Bir adama gidip Zühtü Bey olup olmadığını sorar. Pazen alacaklarını söylerler. Adam kaba konuşuyordu. Arkasındaki siyah kumaşı alır. Onlar vitrindekini istediklerini söyler ve kumaşı tarif eder. O kumaştan kalmamıştır, vitrindekini de veremiyorlardır. Sarı olana bakmak isterler. İndirip kaldıramayacağını, uzaktan bakmasını söyler. Sarıdan beş metre isteyince de reddeder. Ondaki beş metre kesilemeyeceğini, bütün top olduğunu söyler. Su yeşili olan ise en fazla dört metre çıkacaktır. En sonunda anlaşılmadıkları için adamın dediği siyah kumaştan beş metre almaya karar verirler. Çocuklara pijama dikeceklerdir.

Satış işlemi uzun sürer Tezgahtar kumaşı yırtıyor ve karşı tarafa götürmesi için onlara bir kağıt uzatıyordu. Karşıdaki, pembe kağıda bir mühür vuruyordu. Yandaki damgalıyor, birisi kağıdı ikiye parçalıyor ve birini onlara uzatıyordu. Veznedeki bayana kağıdı götürdüklerinde saat on ikidir ve paydos olduğunu söyler. Öğleden sonra ödeme yapabilecektir. Adam uzaktan geldiğini söylese de yardımcı olmuyordu. Adam, yanındakileri otobüse bindirip gönderir. Kendisi bekler. Sıra ona gelir. On lira altmış beş kuruş tutar. On iki buçuk lira verir. Kadın bozuk getirmesini söyler ve adamı tersler. Bozuk yok deyince bozdurmasını belirtir. Adam civarda bozdurmak için yer arar. En sonunda bozdurur. Parayı öder. Bir pusula uzatırlar. Tekrar damgalarlar. Onu da başka birine götürünce paketi verirler.

Yanlış paket Kapıdan çıkarken soba başındaki görevli oradan ucuza alıp, karaborsa da satıyorlar deyip, halka iyilik yaramadığını anlatıyordu. Adam eve gider. Çoluk çocuk sevinçle paketi açarlar. Fakat içinde aldıkları kumaş değil üç metre tülbent vardır. Paketleri başkasının ile karışmıştır.

Temalar

Bürokrasi Müşteri hizmetlerindeki aksaklıklar ve bürokratik süreçler hayatı zorlaştırmakta, daha fazla karmaşaya neden olmaktadır. Özellikle Sümerbank gibi devlet kurumlarının satış mağazalarındaki ilgisizlik ve karmaşa dikkat çekmektedir. Sistemin işleyişi için gereken bürokrasinin verimi azaltıp, işleyişi daha zorlaştırması eleştirilmektedir. Çok fazla zaman ve çaba gerekerek alınan ürünün yanlış verildiğinin anlaşılması ise durumu trajikomik yapmaktadır.

AMERİKAN EŞYA ARTIRMASI

Öykü

Kemal'in teklifi Ke1mal arkadaşının evine gelir ve hala yatakta olduğunu görür. Hava soğuktur, soba yoktur. Kemal sıcak bir çay içmesini söyler ama arkadaşı evde çay ve şeker olmadığını, gazı da kestiklerini söyler. Kemal, arkadaşına "Seni zengin edeyim mi?" diye sorar. Arkadaşı onun sözünü dinler, birlikte babasının evine giderler. Ailesini bir şekilde dışarı çıkarırlar ve ev boşken evde ne kadar

eski püskü eşya varsa arabaya yükleyip götürürler. Anlatıcı, babasının eve hırsız girdiğini düşünceğini söyler. Ertesi gün gazetede ilan çıkar. O günün tarihi vardır ve evinin adresi belirtiliyordur. Amerika'ya dönecek olan Amerikalı mütehassıs gedikli çavuşu Mr. Arnold Pay'ın Amerikan malı nadide ve çok sade, kıymetli eşyaları arttırmada satılacağı söylenir.

Kemal eşyaları satar Satış günü ev çok kalabalıktır. Anlatıcı rezil olacağını düşünür. Çünkü eşyalar çok eskidir, yıpranmıştır ve kötü görünüyordur. Kemal ise onu izlemesini ve sakın olmasını söyler. Arttırmayı, altı parça eski koltuk takımı ile başlar. Kroehler imzalı olduğunu söyler. On beş binden açılış yapar ve arttırma sonucu yirmi bine satar. Sonra Serjent Arnold'ın plastik dine yemek odası takımı diyerek açılış dokuz binden başlar ve yirmi beş bine satılır. Anlatıcı, Kemal aceleye getirmese yüz bine kadar gideceğini söyler. Sıradaki eşyayı **ultramatik** ayaklı lamba olarak duyurur. Babasının evinde lamba yoktur. Ama sonra anlar ki Kemal, babasının bastonunu alıp tepesine saksı takmıştır.

Commented [M1]:

Anlatıcının üzerindeki kıyafetler satılır Bütün eşyalar satılır. Hatta anlatıcının kendi evindeki eski eşyalar da satılır. Yalnız eşyalar değil çamaşırlar bile satılır. Kemal bir süre sonra gelir ve arkadaşına soyunmasını söyler. Onları da satacaktır. Yenisini alacaklarını söyler. Arkadaşını banyoya kilitler. Tüm eşyalarını satar. İç çamaşırını bile Mr. Arnold'ın sadece iki kere kullandığını söyleyerek pazarlar. Kadının biri daha çok kullanılsa ederinin daha fazla olacağını belirtir. Sonunda tüm eşyalar bitmiştir. Herkes satın aldığı eşyalar alır, götürür.

Kemal ortadan kaybolur Sessizlik olur. Anlatıcı herkesin gittiği anlar. Kemal kapı arkasından 147 bin lira kazandıklarını söyler. Arkadaşı hemen kapıyı açmasını söyler. Çok üşümüştür. Beklemesini, çamaşır alıp getireceğini belirtir. Anlatıcı bir iki saat bekler ama Kemal gelmez. Elleri bacaklarının arasında, çıplak bir şekilde titreyerek bekliyordur. İki gündür banyoda donmak üzeredir. Kapıyı kırıp dışarı çıksa deli diye tutuklayacaklarını düşünür. Havagazı olsa intihar edecektir. Hala Kemal'i merak ettiğini, iyi bir arkadaş olduğunu, başına bir kaza gelip gelmediğini düşünüyordur.

Temalar

Manipülasyon/Algı Kemal'in arkadaşının manipülasyon ile eski ve kullanılmayacak durumdaki eşyaları satması, insanların algısının nasıl yönetilebileceğini göstermektedir. Hikâyede absürt unsurlar yer alsa da toplumun Amerikan kültürüne ve eşyalarına olan hayranlığına ve ilgisine dikkat çekilmek istenmiştir. Toplumsal tüketim anlayışı eleştirilmektedir.

Aldatma/Ahlak Anlatıcı, Kemal'e uyarak insanları kandırma yolu ile zenginleşmeye çalışmaktadır. Fakat aynı şekilde kendisi de kandırılmış, soyulmuştur. Fakat hala arkadaşının başına bir şey gelmiş olabileceğini düşünmektedir. Alıcılar eşyaları alırken nasıl Amerikan malı ürünleri alıyor gibi kandırıldıysa, anlatıcı da Kemal tarafından kandırılmıştır.

NASIL YAZIYOR MUŞUM?

Öykü

Okuyucudan gelen mektup Yazara okuyucudan bir mektup gelmiştir. Aslında sadece ona değil birçok yazara gönderilmiştir. Mektupta çeşitli sorular vardır ve yazar soruları tek tek cevaplamıştır. İlk soru hangi ortamda yazı yazdığıdır. Yazar, yazacağı yazı türüne göre değiştiğini belirtir ve örnekler verir. Ciddi bir yazı yazacaksa kapısını ve penceresini sıkı sıkı kapatıyordu. Bu sessizlik içinde Bach, Beethoven, Brahms eserlerini dinliyordu. Odanın sıcaklığını ayarlıyordu. Milli bir yazı yazıyorsa masasında rakı ve sakız leblebisi, evrensel bir yazı ise viski ve votka karıştırarak yaptığı bir içki içiyordu. Romantik yazı için dağ başında veya deniz kıyısında otellere çekiliyordu. Mizah yazılarını ise hamamda ya da hayvan pazarlarında, gürültülü yerlerde yazmayı tercih ediyordu.

Okuyucunun ilgisini çekenler Okurların bu konuda delice şeyler duymasının hep ilgi çektiğini belirtir. Ama gerçekçi unsurlar olmalıdır. Örneklere devam eder. Bir şairin en güzel şiirlerini Beyazıt Kulesinin tepesinde kendini aşağı atıp, öldürmek bunalımında yazdığını söylese şiirleri ile daha çok ilgilenilecektir. Dünya edebiyat tarihinde bir sürü ünlü ismi vardır ki yazara göre eserleri okunmadıkları halde pek çok kişi onların homoseksüel olduklarını bilir ve aktif mi, pasif mi homoseksüel oldukları eserlerinden daha çok merak edilmektedir. Yazar bu konudaki örneklerine, kısa şair ve yazar anılarına devam eder. Kendi çalışma odasından, tam odaklanacağı zaman onu bölen durumlardan bahseder.

Yazı yazma halleri Nasıl yazarsın sorusuna ise önce tuhaf cevaplar verir. Amuda kalkarak, çıplak, volta atarak, sıcak suya ayağını sokarak gibi örnekler verir. Böyle olsa okuyucunun daha çok ilgisi

çekilecektir ama gerçek bu değildir. Normal insan nasıl yazıyorsa öyle yazıyordu. Önüne kâğıt ve kalem alıp yazıyordu. Çok yazmaktan sağ elinde yazar krampı denilen bir hastalık vardır. Daktilo ile yazmayı tercih ediyordu ve çocukluk alışkanlığı ile sandalyeye bağdaş kurduğunu söyler. Diğer soru yazmak için kendini nasıl hazırladığıdır. Yazmaya başlamadan önce sinir buhranları geçiriyordu. Evdekilere de bağırıp çıkırıyordu. Tırnaklarını ve kalemin ucunu kemiriyordu.

Konu bulma Konuyu kendisi mi buluyor yoksa konu mu onu buluyor diye sorulmuştur. Bunların ikisinin de olduğunu söyler. Ama iki türlü de o konularda yazmıyordu. O şekilde belirlenen konuları yazmak için zaman ve geçim parası olması gerekiyordu. Geçim için, gerekli parayı kazanmak için masaya oturuyor yazmaya başlıyordu.

Geçim sıkıntısı Diğer bir soru elverişli yazma ortamını kendisinin mi ayarladığı yoksa ortamın kendiliğinden oluşmasını mı beklediğidir. Hayatında hiç böyle bir ortam görmemiştir. Yazılarının çoğu cezaevi koşullarında yazılmıştır. Yazmak için günün hangi saatini seçtiğine ise geceleri ve sabaha karşı yanıtını verir. Bu saatleri tercih ettiği konusunda şaka yapmıştır. Türk yazarlarının yazı yazma saatlerini seçme hakkında sahip olmadığını belirtir. Olanak bulduğu an yazıyordu. Bir yapıtın ortaya çıkması doğum, doğurma olarak belirtilirse, doğum doğurmayı nasıl yaptığı merak ediliyordu. Hiç belli olmadığını söyler. Doğurgan sayıldığını ama doğurganlığından değil ister istemez doğurmak zorunda olduğundan bahseder. Geçim derdi zorla doğurtuyordu. Yumurtlattığını bile söyleyerek alay eder.

Temalar

Algı ve Gerçeklik Yazarlık sürecine mizahi ve eleştirel bir bakış açısı sunuyor. Bu konudaki efsaneleri ve romantik algıları mizahi bir dille anlatmaktadır. Sanatçının üretim sürecinin aslında geçim kaygıları ile şekillendiğine dikkat çekmektedir. Cezaevi koşullarında yazmak, yazarların yazı saatlerini seçememesi, ekonomik kaygılar gibi detaylar nasıl koşullarda yazmak zorunda olduklarını göstermektedir.